

Le texte grec des récits du moine Anastase sur les saints pères du Sinai.

Publié par

F. Nau

I. Les manuscrits. — Nous avons trouvé quarante récits différents attribués au moine Anastase et les avons numérotés de I à XL. — Nous avons utilisé les manuscrits suivants :

1° Grec 914, du XIIe siècle, fol. 162 r°–171 v° contenant les chapitres I à XXIX et se terminant sans aucun *explicit*.

2° Grec 917, du XIIe siècle, fol. 109–121 contenant les chapitres VIII à XL, et se terminant aussi sans *explicit*. Les feuilles qui portaient les premiers chapitres ont été arrachées du manuscrit.

3° Grec 1629, du XVIe siècle, fol. 98–107 contenant les chapitres XIII, XXII à XXVII, XXXI à XXXIII et XXXVIII à XL.

4° Grec 1093, du XIVe siècle fol. 150–153 contenant les chapitres III, XXXIX, XXIX, IV, XXIII sans le titre *περὶ τοῦ Συνᾶ ὁρους*. Dans ce ms. deux feuillets sont transposés, la suite du fol. 150 v° est au fol. 152 r°. Les manuscrits suivants ne donnent plus de titre caractéristique aux récits d'Anastase qu'ils contiennent, ce sont des *Patericon* qui ont compilé ensemble des récits de toute provenance.

5° Grec 1596, du XIe siècle, p. 352 et 412, contenant les chapitres XL et XXX.

6° Grec 1598, du Xe siècle, fol. 178, contenant le chapitre V.

7° Suppl. grec 147, du XIVe siècle, fol. 209, contenant le chapitre XL ¹.

8° Coislin 257, du XIe siècle, fol. 85, contenant le chapitre XVII.

¹ Ce manuscrit contient, du fol. 191 au fol. 219, non seulement des extraits du *pratum spirituale* de Moscus, mais encore des fragments de Daniel de Scété (Histoire d'Eulogius) et des *Apophthegmata Patrum*.

Enfin 9° Coislin 283, du XIe siècle, fol. 58 et 61, contenant les chapitres XVII et XL¹. Le chapitre XVII traduit en syriaque a été publié par le R. P. Bedjan *Parad. Patrum*, Paris 1897, p. 989. Le chapitre XL, traduit en arabe se trouve dans le ms. arabe de Paris, n. 281, fol. 287.

II. **Importance de ces récits.** — Nous avons déjà développé ce point dans l'introduction à la *traduction française* et les annotations², nous nous bornerons donc ici à donner quelques indications rapides: 1° Les récits d'Anastase sont la source, non signalée jusqu'ici, des anecdotes anonymes relatives à S. Jean Climaque imprimées dans les *Acta Sanctorum*, Maii t. III, p. 183 et dans Migne, *Patr. gr.* t. LXXXVIII, col. 607-610 (cf. *infra* ch. XXXIV, VI, VII, XVI (?) et XXXII); 2° ils nous donnent quelques détails biographiques sur leur auteur qui écrivait après 650; cf. ch. XXIX, XX, XL, II, XXXVIII, IX dans la traduction française; 3° ils nous apprennent que S. Jean Climaque est mort un an avant la composition de ces récits, c'est-à-dire après 649, cf. chap. XXXII; 4° ils nous font connaître les ascètes du Sinaï au VIIe siècle dont quelques uns seulement étaient connus par Moscus et par S. Jean Climaque. 5° Ils renferment incidemment quelques détails géographiques et historiques que l'on chercherait vainement ailleurs, et qui sont précieux par leur ancienneté.

III. Notations.

A	=	ms. grec	914
B	=	"	917
C	=	"	1629
D	=	"	1093
E	=	"	1596
*	=	omittit ou omittunt	
+	=	addit ou addunt	
l	=	loco	

¹ On trouvera le contenu de ces mss. dans *l'inventaire sommaire des mss. Grecs de la Bibliothèque Nationale* de M. Omont, Paris 1898. — Nous remercions M. Omont de nous avoir facilité l'étude et la collation des nombreux mss. grecs que nous avons dû parcourir. Nous remercions aussi Mr Bousquet, vice recteur de l'Institut catholique de Paris, qui a bien voulu relire les épreuves du présent travail.

² Cf. *Les récits inédits du moine Anastase*; Contribution à l'histoire du Sinaï au VIIe siècle, Paris 1902. — Lire au chap. XXXV: l'épigraphie *intacte*.

Quand nous renvoyons à *Migne*, sans autre indication, il s'agit du t. LXXXVIII de la *Patrologie grecque*, lequel renferme les œuvres de S. Jean Climaque.

Nous ajouterons en appendice le récit de la prise du Sinaï par les Arabes, et nous publierons ensuite les récits utiles à l'âme du très humble moine Anastase que nous croyons différent du précédent et qui écrivait dans la seconde moitié du VIIe siècle.

Nous avons cru pouvoir identifier ce dernier auteur avec Anastase le Sinaïte ¹.

Ἀναστασίου ταπεινοῦ μοναχοῦ διηγήσεις διαφοροὶ
περὶ τῶν ἐν Σινᾷ ἁγίων πατέρων.

I.

Δύο τινὲς τῶν πατέρων ² τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ πρὸ τούτων
δέκα χρόνων ἀνήρχοντο προσκυνῆσαι εἰς τὴν ἁγίαν κορυφὴν, ἐξ ὧν
ὁ εἷς ἔτι περίεστιν ἐν σαρκί. Φθάσαντες γοῦν ἀπὸ δύο σαγγιτοβό- 5
λων τοῦ ἁγίου Ἡλίου, ἤσθοντό τινος εὐωδίας ξένης παρὰ τὰς τοῦ
κόσμου εὐωδίας. Ὁ γοῦν μαθητὴς ἐδόκει ὅτι τὸ θυμίαμα ³ δίδω-
σιν ὁ παραμονάριος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων, ὁ καὶ ἐπιστάτης
αὐτοῦ, ὃς ἔτι περίεστιν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ εὐωδία αὕτη ἐπίγειος.
Πλησιάσαντες οὖν τῷ ναῷ, ἰδοὺ θεωροῦσιν αὐτὸν ἔνδον ὡς κά- 10
μινον πυρὸς καιομένην καὶ τὸ πῦρ γλωσσίζον καὶ ἐξερχόμενον
δι' ὄλων τῶν θυρίδων. Ὁ γοῦν μαθητὴς θεασάμενος, ἐφοβήθη τὴν
ὀπτασίαν· ὁ δὲ γέρων ἐθαρσοποίησεν αὐτὸν λέγων· Τί φοβῇ, τέ-
κνον, ἀγγελικαὶ δυνάμεις εἰσὶν, καὶ σύνδουλοι ἡμῶν εἰσιν, μὴ
δειλιάσης, αὐτοὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν προσκυνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς, 15
οὐχ ἡμεῖς τὴν αὐτῶν; οὕτως οὖν ὡς ἐν καμίνῳ ἀρόβως εἰσελ-
θόντες ἐν τῷ ναῷ, ἠϋξάντο, καὶ ἡθοῦτως ⁴ ἀνῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν
κορυφὴν πρωΐας λοιπὸν οὔσης.

¹ Cf. *Les récits inédits* etc., p. 49 à 52. — ² Cod. graecus n. 914 (A) fol. 162r. —
³ θυμίαμα Α. — ⁴ Lege αἰθοντες.

Ἰδὼν οὖν αὐτοὺς ὁ παραμονάριος, εἶδεν τὰ πρόσωπα αὐτῶν δεδοξασμένα καὶ λάμποντα καθά ποτε τὸ πρόσωπον Μωσέως, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς·

Τίποτε θεάσασθε ¹ ἀνερχόμενοι; οἱ δὲ λαθεῖν βουλόμενοι λέγουσιν οὐχί. Τότε λέγει πρὸς αὐτούς· πιστευσον, ὁπτασίαν τινὰ θεάσασθε, ἰδοὺ γὰρ τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐκλάμπουσιν τὴν δόξαν τοῦ ἁγίου πνεύματος. Βαλόντες οὖν αὐτῷ μετάνοιαν καὶ διηγησάμενοι (fol. 162 v°) τὸ πρᾶγμα παρεκάλεσαν μηδενὶ ἐξηγήσασθαι.

II.

¹⁰ Ἄλλοτε πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ κορυφῇ πρὶν ἢ μολύνθῃ ἢ καταρρύπωθῃ ² ὑπὸ τοῦ παρόντος ἔθνους, ἀδελφός τις διακονητῆς τοῦ παραμοναρίου ὑπάρχων περιφρονήσας ἀπεκρύβη ἔσω ἐν τῷ ναῷ, λέγων μηδὲν ἀδικεῖσθαι τὸν κοιμώμενον αὐτόθι ³. Ὁ γοῦν παραμονάριος νομίσας ὅτι προέλαβεν αὐτόν ὁ μαθητῆς αὐτοῦ καὶ ¹⁵ κατῆλθεν, θυμιάσας τὸν ἅγιον τόπον καὶ κλειῖσας τὰς θύρας ἀνεχώρησεν. Τῇ οὖν νυκτὶ ἀνέστη ὁ μαθητῆς ὁ ἀποκρυβείς ⁴ ἐν τῷ ναῷ ὅπως προσμύξει ⁵ τὰς κανδύλας, καὶ ἡνίκα ἦλθεν εἰς τὴν πρώτην κανδύλαν, αὐτὸς ὁ σπινθῆρ ⁶ ὃν ἐτίναξεν, κατὰ θεῖαν κέλευσιν ἔβλασεν τὸ πλευρόν αὐτοῦ, καὶ ἐξηράνθη ἀπὸ τῆς ὥρας ²⁰ ἐκείνης ὅλον τὸ πλάγιον αὐτοῦ, καὶ ἡ μία χεὶρ, καὶ ὁ εἷς πούς, καὶ ἔμεινεν ἡμιζήρως ἕως οὗ ἐτελεύτησεν.

III.

Ἐν μιᾷ ἑορτῆς ἐπιτελουμένης τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς γινόμενης ἀναφορᾶς ἐν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ κορυφῇ ⁷· καὶ ἐκφωνήσαντος τοῦ ἱερέως τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης ⁸· ἀπεκρίθησαν τὰ ὄρη πάντα φοβερά τινι βοῇ λέγοντα ἐκ τρίτου· Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, καὶ ἔμεινεν ὁ ἦχος διασυρεῖς ⁹ καὶ ἡ βοή,

¹ θεάσασθαι A. — ² πρηνὶ μολύνθῃ ἢ κατὰ ὑποθεῖ A. — ³ αὐτόθι A. — ⁴ Lege ἀποκρυβείς. — ⁵ Lege προσμείξῃ. — ⁶ σπινθῆρ A. — ⁷ Caput illud invenitur in Cod. 1093 (D) fol. 150v et incipit his verbis: Ἐν τῇ ἁγίᾳ κορυφῇ τοῦ ὄρους. — ⁸ (loco τῆς μεγ. δ.) ἄδοντα D. — ⁹ D* διασυρεῖς.

ὡς ἐπὶ ἡμιώριον. Ταύτην δὲ τὴν βοήν, οὐ πάντες ἤκουσαν, ἀλλὰ μόνοι οἱ ἐκεῖνα τὰ ὦτα ἔχοντες περὶ ὧν εἶπεν ὁ κύριος· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω ¹.

IV.

Πρὸ χρόνων ὀλίγων, γέγονεν κατ' ἐπιτροπὴν κυρίου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐρήμῳ θανατικόν, καὶ τελευτήσαντος τινός ὁσίου πα- ⁵ τρός ἐναρέτου ² καὶ ταφέντος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν πατέρων, τῇ ἐπαύριον πάλιν ἐτελεύτησέν τις τῶν ἀμελεστέρων ἀδελφῶν καὶ ἐτάφη ³ ἐπάνω τοῦ σκηνώματος ⁴ (fol. 163 r°) τοῦ ὁσίου ἀνδρός ⁵. Μετὰ οὖν μίαν ἡμέραν τελευτήσαντος ἄλλου πα- τρός, ἦλθον τοῦ καταθέσθαι τὸ λείψανον αὐτοῦ, καὶ εὔρον ὅτι ¹⁰ ἀπερρίψεν ἐξ αὐτοῦ ὁ ὅσιος ἀνὴρ τὸ σκηνῶμα τοῦ ἀμελεστέρου ἀδελφοῦ. Εἶτα νομίσαντες ὅτι ἐκ τοῦ συμβάντος γέγονεν καὶ οὐ κατὰ τινὰ θαυματουργίαν, λαβόντες πάλιν τέθηκαν ἐπάνω τοῦ σκηνώματος τὸν ἀδελφόν. Καὶ τῇ ἐπαύριον παραγενόμενοι, εὔρον πάλιν, ὅτι ἀπερρίψεν τὸν ἀδελφόν ὁ πατήρ. 15

Μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς παραγίνεται, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ μνήματι λέγει τῷ τεθνεῶτι· Ἀββᾶ Ἰωάννη, ἐν τῇ ζωῇ σου πρᾶος καὶ μακρόθυμος ὑπῆρχες καὶ πάντας ἐβάστα- ζες, καὶ νῦν ἀπορρίπτεις τὸν ἀδελφόν ⁶; καὶ λαβὼν τὸ λείψανον τοῦ ἀδελφοῦ, οἰκείαις χερσὶν τίθῃσιν ἐπάνω τοῦ γέροντος. Καὶ ²⁰ λέγει πάλιν πρὸς αὐτόν· Βάσταξον τὸν ἀδελφόν, ἀββᾶ Ἰωάννη, καὶν ἀμαρτωλός ἐστιν, καθὼς βαστάξει ὁ θεὸς τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ⁷, οὐκ ἔτι ἀπερρίψεν τὸ σκηνῶμα τοῦ ἀδελφοῦ ὁ γέρον. 25

V.

Τόπος ἐστὶν δυσχερὴς καὶ πάνυ δύσβατος ἀπὸ ἑξ μιλίων τοῦ ²⁵ ἁγίου ὄρους, ὁ λεγόμενος Τουρβᾶν ⁸, ἐν τούτῳ ἐκάθητό τις γέρον πάνυ θαυμάσιος, ἔχων καὶ ἓνα μαθητήν.

¹ Matt. XI, 15. — ² D* ἐναρέτου et τῶν πατέρων. — ³ ἔθηκον αὐτόν D. — ⁴ D* τοῦ σκην. — ⁵ D pergit: ὁ δὲ ἔριψεν αὐτὸν κάτω πάλιν οὖν ἐλθόντες θάψαι ἄλλον (sic) μηδὲν ὑποπτεύσαντες, λαβόντες ἔθηκον αὐτὸν ἐπάνω τοῦ γέροντος, ὁ δὲ πάλιν ἔριψεν αὐτόν. Μαθὼν (sic) οὖν, — ⁶ A* καὶ πάντας ad ἀδελφόν. — ⁷ D* ἀπ' ἐκ. τ. ἡμ. — ⁸ Τουρβᾶν cod. 1598.

Ἐλθόντες δὲ δύο ἐξκουβίτωρες ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀδελφοὶ δίδυμοι, ἀπετάξαντο ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, ἐπὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἡγουμένου, καὶ ποιήσαντες δύο χρόνους ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἀπελθόντες ἡσύχασαν εἰς τὸν Τουρβᾶν. Ἐνθα
 5 ὁ γέρων ὁ μέγας ἐκάθητο μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ ποιήσαντες αὐτόθε χρόνον τινὰ ἐτελεύτησαν. Λαβόντες οὖν τὰ λείψανα αὐτῶν ὃ τε γέρων καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, ἔθαψαν αὐτοὺς ἐν τινι σπηλαίῳ. Καὶ μετὰ μικρὰς ἡμέρας τελευτήσαντος τοῦ γέροντος, ὡς δῆθεν τιμῶν αὐτὸν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ (fol. 163 v°)
 10 ἀπελθὼν ἔθηκεν τὸ λείψανον αὐτοῦ μέσον τῶν δύο λειψάνων τῶν ἐξκουβιτόρων, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἐλθὼν βαλεῖν θυμίαμα τῷ γέροντι, εὗρεν ὅτι ἀπερρίψαν τὸ λείψανον αὐτοῦ οἱ ἐξκουβίτορες ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἐλυπήθη σφόδρα. Καὶ πάλιν λαβὼν ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν ἐλθὼν, εὗρεν ὅτι πάλιν ἀπερρίψαν αὐτό. Καὶ τοῦτο γέγονεν ἐκ τρίτου. Τότε οὖν ἐκάθητο
 15 θρηνῶν ¹ ὁ μαθητὴς καὶ εἰς ἑαυτὸν λέγων· ἄρα μή τινα αἵρεσιν εἶχεν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὁ γέρων ἢ τινα ἁμαρτίαν, ὅτι οὗτοι ἀρχαριοὶ ἰδοὺ τρίτον ἀπερρίψαν αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν. Ταῦτα αὐτοῦ μετὰ δακρύων λογιζομένου, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐπέστησαν
 20 αὐτῷ οἱ δύο ἐξκουβίτορες λέγοντες· Πίστευσον, ἄνθρωπε, ὁ γέρων σου οὐδὲ αἰρετικὸς ἦν, οὐδὲ αἰτίαν τὴν οἴαν οὖν εἶχεν, ἀλλὰ τέλειος δοῦλος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν. Σὺ δὲ πῶς οὐ διεκρίθης ὅτι ὁμοῦ γεννηθέντων ἡμῶν καὶ ὁμοῦ στρατευθέντων τῷ ἐπιγίῳ ² βασιλεῖ καὶ ὁμοῦ ἀποταξαμένων, καὶ ὁμοῦ ταφέντων, καὶ ὁμοῦ παριστα-
 25 μένων τῷ Χριστῷ, χωρῆσαι ἡμᾶς καὶ θεῖναι ἄλλον μέσον ἡμῶν. Καὶ ταῦτα εἰδὼς καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, πληροφοροθεὶς ἐδόξασεν τὸν θεόν.

VI.

Ὁ ἀββᾶ Μαρτύριος ³ ὅτε ἐκούρευεν τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τὸν ἡγούμενον εἰκοσαετῇ ὑπάρχοντα, ἔλαβεν αὐτὸν
 30 καὶ ἀπῆλθεν πρὸς τὸν στύλον τῆς καθ' ἡμᾶς ἐρήμου τὸν ἀββᾶ

¹ θρινῶν A. — ² Lege ἐπιγίῳ. — ³ Cf. Migne Patr. graeca, tom. LXXXVIII, col. 608.

✕ L Ἰωάννην τὸν Σαβαίτην ¹ ἐν τῇ τοῦ Γουδᾶ ἐρήμῳ ² τὸ την-
καῦτα διάγοντι, ἔχοντι μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἄββᾶ Στέφανον τὸν Καπ-
παδόκην ³ μαθητήν. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτοὺς ὁ γέρων ὁ Σαβαίτης,
ἀναστὰς ἔλαβεν ὕδωρ καὶ ἔβαλεν εἰς μικράν λαικάνην καὶ ἐνίψεν
τούς (fol. 164 r°) πόδας τοῦ μαθητοῦ καὶ ἡσπάσατο αὐτοῦ τὴν ⁵
χεῖρα, τοῦ δὲ ἄββᾶ Μαρτυρίου τοῦ ἐπιστάτου αὐτοῦ, οὐκ ἐνίψεν
τούς πόδας.

Ἐσκανδαλίσθη οὖν ὁ ἄββᾶς Στέφανος ἐπὶ τῷ πράγματι, μετὰ
δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν ἄββᾶ Μαρτύριον καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ,
ὁμματι διορατικῶ θεωρήσας σκανδαλισθέντα τὸν ἴδιον μαθητὴν ¹⁰
ὁ ἄββᾶ Ἰωάννης, λέγει αὐτῷ· διατί ἐσκανδαλίσθης; πίστευσον,
ἐγὼ τίς ἐστιν ὁ παῖς οὐκ οἶδα, ἀλλ' ἐγὼ ἡγούμενον τοῦ Σινᾶ
ἐδεξάμην καὶ τούς πόδας τοῦ ἡγουμένου ἐνίψα. Μετὰ οὖν τεσ-
σαράκοντα ἔτη, γέγονεν ἡγούμενος ἡμῶν κατὰ τὴν προφητείαν
τοῦ γέροντος. 15

Οὐ μόνον δὲ ὁ ἄββᾶ Ἰωάννης ὁ Σαβαίτης ἀλλὰ καὶ ὁ ἄββᾶς
Στρατήγιος ὁ ἐγκλείστος καίπερ μηδαμοῦ ἐξερχόμενος, τὴν ἡμέ-
ραν ἐν ᾗ ἐκουρεύσατο ὁ ἄββᾶ Ἰωάννης προεῖρκεν.

VII.

Ἀμέλει γοῦν ⁴ ἐν μιᾷ εἰσελθόντων ἐνταῦθα περίπου ἑξακοσίων
ξένων, καὶ ἐν τῷ καθεύεσθαι αὐτοὺς καὶ ἐσθίειν, θεωρεῖ ὁ ὅσιος ²⁰
πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης τινὰ κονδοκούρευτον ⁵ ἀναβεβλημένον Ἰου-
δαϊκῶς σινδόνα καὶ περιτρέχοντα καὶ ἐξουσιαστικῶς ἐπιτάσσοντα
τοῖς τε μαγείροις καὶ οἰκονόμοις καὶ κελλαρίταις καὶ λοιποῖς ὑπουρ-
γοῖς. Μετὰ οὖν τὸ ἀπελθεῖν τὸν λαόν, καθεστέντων φαγεῖν τῶν
ὑπηρετῶν, ἐζητεῖτο ἐκεῖνος ὁ παντὶ περιτρέχων ⁶ καὶ ἐπιτάττων, ²⁵
καὶ οὐχ εὐρίσκετο· τότε ὁ τοῦ θεοῦ δούλος ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν
λέγει· Ἐάσατε αὐτόν, οὐδὲν ξένον ἐποίησεν ὁ κύρις Μωϋσῆς, εἰς
τὸν ἴδιον τόπον διακονήσας.

¹ Cf. Migne. Ibid. col. 720-721. — ² Cf. infra cap. XXXI. — ³ Cf. Moscus, cap. CXXII et CXXVII. — ⁴ Migne col. 108. — ⁵ Vox graeco barbara, ait Migne. —

⁶ ὁ πανταχοῦ περιτρέχων, Migne.

VIII.

Ἐν τῷ τόπῳ τὰ Ἀρσελάου ὤκηκεν καὶ ἁββᾶς Μιχαήλ ὁ Ἰβηρος πρὸ πέντε ἐτῶν ἀπελθὼν πρὸς κύριον (fol. 164 v°). Οὗτος ὁ Μιχαήλ ἐκέκτητο μαθητὴν Εὐστάθιον καλούμενον, ὅστις ἐν Βαβυλῶνι παραγενόμενος, βουλόμενος περιοδευθῆναι τὴν ἑαυτοῦ
 5 χεῖρα ¹, διηγήσατο τοῦτο.

Ἀσθενοῦντος οὖν τοῦ ἁββᾶ Μιχαήλ παρίστατο αὐτῷ κλαίων ὁ ἁββᾶ Εὐστάθιος· τὸ γοῦν μνημεῖον τῶν πατέρων τὸ ὄν αὐτόθι, πάνυ δυσχερές καὶ ἐπικίνδυνόν ἐστιν, λειοπετρίαν ² γὰρ τὴν κατὰ βασιν κέκτηται. Λέγει οὖν πρὸς τὸν Εὐστάθιον ὁ ἁββᾶ Μι-
 10 χαήλ· τέκνον ³, φέρε ἵνα νίψωμαι καὶ κοινωνήσω. Καὶ τούτου γενομένου, πάλιν λέγει αὐτῷ· Τέκνον οἶδας ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστιν καὶ ἐξόλισθος ἡ κατὰ βασίς τοῦ μνημείου, καὶ ἐὰν ἀποθάνω κινδυνεύεις τοῦ βαστάξαι ⁴ με καὶ κατελθεῖν μήπως πέσης καὶ ἀποθάνης ⁵, ἀλλὰ δεῦρο ⁶ ἄγωμεν μικρὰ μικρά. Καὶ κατελθόντων
 15 αὐτῶν, ἐποίησεν εὐχὴν ὁ γέρων καὶ ἀσπασάμενος τὸν Εὐστάθιον εἶπεν· Εἰρήνη σοι, τέκνον, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ἀνακλίνας ἑαυτὸν ἐν τῷ τάφῳ μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἀπῆλθεν πρὸς κύριον.

IX.

Ἐν τῷ προειρημένῳ τὰ Ἀρσελάου, γέγονεν καὶ ὁ ἁββᾶ Γεώργιος ὁ ἐπίκλην Ἀρσελαΐτης ⁷ ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐρήμου περίφημον φέρων καύχημα, περὶ οὗ πολλοὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἡμῖν διη-
 20 γοῦνται θαυμάσια ἐξ ὧν βραχέα τινὰ διελθεῖν πειράσομαι.

Βαρβαρευθείσης ποτὲ τῆς Παλαιστίνης ὁδοῦ, γέγονεν πολλὴ σπάνη τοῦ ἐλαίου ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, κατῆλθεν οὖν ὁ ἡγούμενος
 25 εἰς τὰ Ἀρσελάου καὶ παρεκάλεσεν τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον Γεώργιον ἀνελθεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει. Μὴ δυνηθεὶς οὖν παρακοῦσαι τοῦ ἡγουμένου ἀπῆλθεν σὺν αὐτῷ, καὶ εἰσενέγκας αὐτὸν ὁ ἡγούμενος εἰς τὴν ἐλαιωθήκην παρεκάλει ποιῆσαι εὐχὴν ἐν τοῖς πίθοις

¹ Hic incipit cod. 917 (B) fol. 109. — ² Cf. λειοπετρία. — ³ A* τέκνον. — ⁴ βαστάσαι B. — ⁵ ἀποθάνεις AB. — ⁶ δεῦρω A.

τοῦ ἐλαίου μηδὲν ὅλως ἔχουσιν, καὶ λέγει πρὸς τὸν ἡγούμενον (fol. 165 r°) χαριεντῶς ὁ ἀββᾶς Γεώργιος· Εἰς ἓνα πίθον, πάτερ, ποιήσωμεν εὐχὴν ἐπὶ ἑάν εἰς πάντας ποιήσωμεν, ἄρτι κολουμβοῦμεν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὧδε. Ποιήσαντος οὖν εὐχὴν εἰς ἓνα πίθον, εὐθέως ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀνέβλυσεν τὸ ἔλαιον, καὶ λέγει πρὸς τοὺς 5 διακονητάς ὁ γέρων· Ἀντλήσατε καὶ μεταβάλετε ¹ εἰς τοὺς λοιποὺς πίθους. Καὶ γεμισθέντων πάντων, ἔστη ὁ πίθος τοῦ βρύειν καθὰ πάλαι γέγονεν ἐπὶ Ἐλισσαίου. Ἐβουλήθη οὖν ὁ ἡγούμενος ἐπονομάσαι τὸν πίθον ἐπ' ὄνόματι τοῦ ἀββᾶ Γεωργίου, ὁ δὲ γέρων λέγει αὐτῷ· Ἐάν τι τοιοῦτον ποιήσης, ἐκλειμπάνει ² τὸ ἔλαιον. 10 Καὶ λοιπὸν ³ ἐπωνόμασεν αὐτόν τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας θεοτόκου, ὥστε ὁ πίθος διαμενεῖ καὶ σώζεται ἕως τοῦ νῦν ἐν ᾧ ὑπεράνωθεν κανοῦν κρέματα ⁴ ἀσβέστως ⁵ ἐπ' ὄνόματι τῆς ἁγίας θεοτόκου.

X.

Τούτῳ τῷ δικαίῳ Γεωργίῳ παρέβαλόν ποτε ὀκτὼ Σαρακηνοὶ 15 πεινῶντες, καὶ μηδὲν τὸ σύνολον τοῦ αἰῶνος τούτου ἐσχηκώς δοῦναι αὐτοῖς, τὴν γὰρ κάππαριν τὴν ἁγρίαν ἣν ὁ μὴν ⁶ ἥσθιεν δυναμένην καὶ κάμηλον ἀποκτεῖναι τῇ πικρότητι, ὁρῶν αὐτοὺς δεινῶς λιμώττοντας, λέγει ἐνὶ ἐξ αὐτῶν. Λαβὲ τὸ τόξον καὶ πέρασον τὸν βουνὸν τοῦτον εὐρήσεις ἀγέλην αἰγαγρίων, καὶ τό- 20 ξευσον ἓνα ἐξ αὐτῶν οἷον θέλεις καὶ μὴ δοκιμάσης ⁷ τοξεύσαι ἄλλο. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Σαρακηνὸς καθὼς εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων καὶ τοξεύσας καὶ σφάξας τὸ ἐν, ἐδοκίμασεν τοξεύσαι καὶ ἕτερον, καὶ εὐθέως ἐκλάσθη τὸ τόξον αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν καὶ ἐνέγκας τὸ κρέας διηγῆσατο τοῖς ἐταίροις ⁸ αὐτοῦ τὸ γεγονὸς εἰς αὐτόν. 25

XI.

Οὗτος ὁ τρισμακάριος καὶ τὸν ἴδιον μαθητὴν ὑπὸ ἀσπίδος κρουσθέντα καὶ ἤδη λοιπὸν ἀποπνεῖν μέλλοντα ⁹, σφραγίσας τῷ

¹ βαλεῖτε B. — ² ἐκλειμπάνει B. — ³ λοιπὸν B. — ⁴ κρέματα B. — ⁵ ἀσβεστος AB. — ⁶ ἁγ. ὁ μὴν B. ἁγ. ὁ μὴν A. — ⁷ δοκιμάσης A. — ⁸ ἐτέροις A. — ⁹ καὶ μέλλοντα λοιπὸν ἀποθνήσκειν B.

σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἀνέστησεν, καὶ τὴν (fol. 165 v°) ἀσπίδα ¹
ὡς ἀκρίδα χερσὶν οἰκείαις κρατήσας διέσχησεν, καὶ τῷ μαθητῇ
μηδενὶ τοῦτο ² εἰπεῖν μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ παρήγγειλεν.

XII.

Οἷος δὲ καὶ ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου τούτου πατέρος γέγονεν,
⁵ μάλλον δὲ ἢ μετástασις ἢ διὰ θανάτου πρὸς ζωὴν αἰώνιον, ἀ-
ναγκαῖον διηγήσασθαι. Ἀσθενήσας γὰρ ἐν τῷ σπηλαίῳ αὐτοῦ
καὶ ἀνακείμενος ἐν ψιαθίῳ, ἔπεμψεν τινὰ Σαρακηνὸν ³ εἰς τὸν
Ἀἰλὰ ἵνα καλέσῃ ⁴ τινὰ ἀγαπητὸν αὐτοῦ λέγων· ἔλθε, ἵνα σε
ἀσπάσωμαι ⁵ πρὶν ἀπέλθω πρὸς κύριον. Ἦν δὲ τὸ διάστημα τῆς
¹⁰ ὁδοῦ μίλια διακόσια. Μετὰ οὖν δώδεκα ἡμέρας λέγει τῷ μαθητῇ
αὐτοῦ ὁ γέρων ἀνακείμενος ἐν τῷ ψιαθίῳ· Σπεῦσον καὶ ποιήσον
λαμπρόν, ἰδοὺ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ ἔφθασαν· καὶ ποιήσαντος τοῦ ἀδελ-
φοῦ τὸ θυμιατήριον, ἰδοὺ εἰσῆλθεν ὁ Σαρακηνὸς καὶ ὁ ἀγαπητὸς
τοῦ γέροντος ἐκ τοῦ Ἀἰλὰ εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ ποιήσας εὐχὴν
¹⁵ ὁ γέρων καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν καὶ μεταλαβὼν τῶν ἁγίων μυ-
στηρίων, ἀνακλίνας ἑαυτὸν ἀπῆλθεν πρὸς κύριον.

XIII.

Διηγήσατο ⁶ ἡμῖν ὁ ἄββᾶς Κυριακὸς περὶ τοῦ ἄββᾶ Στεφάνου
τοῦ ἐπιστάτου αὐτοῦ, ὅτι ὅτε ἔμεινεν εἰς τὸν Μαλωχάν, τόπος ⁷
δὲ ἐστὶν χεῖμαρρος δύσβατος σχεδὸν καὶ ἄβατος ἐν ᾧ καὶ γὰρ ποτε
²⁰ παρεγενόμην, ἀπέχει γὰρ τοῦ ἁγίου ὄρους πανχάλεπα μίλια μ.
ἔσπειρέν φησιν ὁ γέρων κοδιμέντα εἰς ἀποτροφὴν αὐτοῦ, οὐδὲν γὰρ
ἄλλο ἦσθιεν. Καὶ ἤρχοντο οἱ χοιρόγρυλλοι ⁸ καὶ ἦσθιον καὶ ἐρή-
μουν αὐτὰ. Ἐν μιᾷ οὖν καθεζομένου καὶ λυπουμένου τοῦ γέρον-
τος ⁹, ἰδοὺ ὁρᾷ λεόπαρδον παρερχόμενον καὶ καλεῖ αὐτόν. Ἐλ-
²⁵ θόντος δὲ τοῦ θηρίου καὶ καθήσαντος παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ,
λέγει πρὸς αὐτόν ὁ γέρων· ποιήσον ἀγάπην (fol. 166 r°) καὶ μὴ
ἀναχωρήσῃς τῶν ἐνταῦθα, ἀλλὰ φύλαξον τὸ μικρὸν κηπίον τοῦτο,

¹ ἀσπίδα A. — ² μηδὲν τούτων B. — ³ Σαρακινόν A (pluries). — ⁴ καλέσει AB. —

⁵ ἀσπάσωμαι B. — ⁶ Hic incipit cod. 1629 (C) fol. 98. — ⁷ τόπον B. — ⁸ χοιρόγρυλλοι A.
(— γρυλλοὶ C). — ⁹ ὡς ἐκάθητο ὁ γέρων λυπούμενος C.

καὶ πιάζεις τὰ χοιρογρύλλια καὶ ἐσθίεις αὐτά. Καὶ ἔμεινεν σὺν αὐτῷ ὁ λεόπαρδος ἐπὶ ἔτη ἱκανὰ φυλάττων¹ τὰ μικρὰ λάχανα, ἕως οὗ ἐτελεύτησεν ὁ γέρων².

XIV.

Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τοῦ Μαλωχὰ ἔμεινεν καὶ ὁ θεὸς Ἰωάννης ὁ Σαβαίτης μετὰ τοῦ μεγάλου Δημητρίου τοῦ βασιλικοῦ³ ἀρ-⁵ χιετροῦ. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν θεωροῦσιν ἐν τῇ ἄμμῳ τοῦ χειμάρρου⁴ σύρμα μεγάλου δράκοντος. Καὶ λέγει ἄββᾶ Δημήτριος τῷ μεγάλῳ ἄββᾶ Ἰωάννῃ. Ἀπέλθωμεν τῶν ἐντεῦθεν μήπως ἀδικηθῶμεν ὑπὸ τοῦ θηρίου. Λέγει πρὸς αὐτόν ἄββᾶ Ἰωάννης. Μᾶλλον προσευξώμεθα. Καὶ σταθέντων αὐτῶν εἰς προσευχὴν¹⁰ ὑπάρχοντος τοῦ θηρίου ὡς ἀπὸ δύο σταδίων αὐτῶν, ἰδοὺ θεωροῦσιν αὐτὸ ὑπὸ θείας κελεύσεως ὑψωθέντα εἰς τὸ μετέωρον ἕως τῶν νεφελῶν, καὶ οὕτως ῥυζιδόν⁵ εἰς τὴν γῆν καταπεσόντα⁶, καὶ εἰς μύρια μέρη διασκορπισθέντα.

XV.

Ὁ ἄββᾶ Ἰωάννης μοι διηγήσατο ὁ Ῥωμαῖος ὁ μαθητὴς τοῦ¹⁵ θαυμασίου⁷ Ἰωάννου τοῦ Σαβαίτου⁸, ὅτι καθημένων ἡμῶν εἰς τὰ Ἀρτελάου, ἰδοὺ ἐν μιᾷ χοιρόγρυλλος τελεία ἤνεγκεν τὸ τέκνον αὐτῆς μικρόν⁹, βαστάζουσα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῆς καὶ ἔθηκεν¹⁰ αὐτὸ τυφλὸν ὄντα ἐπὶ τοὺς πόδας τοῦ γέροντος. Ἰδὼν οὖν αὐτὸ ὁ ὁσιος τυφλὸν, ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ποιήσαντος αὐτοῦ²⁰ πηλὸν καὶ χρήσαντος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εὐθέως ἀνέβλεψεν. Καὶ προσεγγίσασα ἡ μήτηρ, ἐφίλησεν τὰ ἴχνη τοῦ γέροντος, καὶ λαβοῦσα τὸ τέκνον περιπατοῦν, ἀπίει σκιρτώσα. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἰδοὺ φέρει πρὸς τὸν γέροντα ἡ μήτηρ μίαν κράμβην τελείαν (fol. 166 v°) ἐπὶ τοῦ στόματος κόπῳ πολλῷ σύρουσα αὐτήν, καὶ²⁵ ὑπομειδιάσας ὁ ὁσιος, λέγει πρὸς αὐτήν. Πόθεν ἤνεγκας τοῦτο; πάντως ἐκ τῶν κηπίων τῶν πατέρων ἐκλεψας αὐτὸ, ἐγὼ κλεψι-

¹ φυλάττων A. — ² C* ὁ γέρων. — De Stephano illo cf. Migne, col. 812. — ³ βασιλικοῦ AB. — ⁴ χειμάρρους B. — ⁵ Lege ῥυζιδόν. — ⁶ κατάπεσον B. — ⁷ ἄββᾶ (loco θαυμ.) B. — ⁸ Cf. Migne col. 720. — ⁹ A + ὄντα. — ¹⁰ τέθηκεν A.

μαῖα οὐ τρώγω, ἀλλὰ ἄπελθε, ὅθεν ἐκλεψας αὐτὸ θές αὐτὸ πάλιν.
Καὶ ὥσπερ καταισχυνθὲν τὸ ζῶον, ἔλαβεν τὴν κράμβην καὶ ἀπή-
γαγεν ἐν τῷ κηπίῳ ἐξ οὗ ἀφείλατο αὐτήν.

XVI.

Ἄλλοτε πάλιν ¹ ἀβροχίας πολλῆς γενομένης κατὰ τὴν ἔρη-
5 μον, συνηθροίσθη ἀγέλη τελεία αἰγαγρίων καὶ περιήρχοντο πάντα
τὰ μέρη τῶν Ἀρσελάου ἐπιζητοῦσα τοῦ πιεῖν ὕδωρ καὶ μὴ εὐρί-
σκουσα, ἦν γὰρ ὁ Αὐγουστος μὴν. Ὡς γοῦν ἤμελλεν ² πᾶσα ἡ
ἀγέλη αὐτῶν τῇ δίψει ἀπόλλυσθαι, ἀνέρχονται εἰς ἀκρώρειαν ³
ὑψηλωτάτην πάντων τῶν ὀρέων τῆς ἐρήμου, καὶ ἀτενήσαντα
10 πάντα τὰ ζῶα ἐκεῖνα εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστρίγγισαν ⁴ ὁμοθυμαδὸν
ὥσανεὶ πρὸς τὸν κτίστην βοήσαντα, καὶ ὡς ἐπὶ κύριον τῆς δό-
ξης, οὐ μετέστησαν τοῦ τόπου, φησὶν, ἀλλὰ παρ' αὐτὰ κατῆλθεν
ὁ ὑετὸς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ καὶ μόνῳ ⁵ καὶ οὕτως ἔπιον κατὰ τὴν
φωνὴν τοῦ προφήτου τὴν λέγουσαν περὶ θεοῦ· Διδόντι τοῖς κτή-
15 νεσιν τροφήν αὐτῶν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλου-
μένοις αὐτόν ⁶.

XVII.

Ὁ αὐτὸς ⁷ ἄββᾶ Ἰωάννης ὁ Σαβαίτης φησί, ὅτι καθημένου
μου ποτὲ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ, παρέβαλέν μοι τις ἀδελφὸς ἐκ
τοῦ μοναστηρίου ἐπισκέψεως χάριν. Διηρώτων οὖν αὐτῷ ⁸ πῶς
20 ἔχουσιν οἱ πατέρες; Καὶ λέγει· διὰ τῶν εὐχῶν σου καλῶς. Ἡρώ-
τησα οὖν αὐτόν καὶ περὶ τινος ἀδελφοῦ κακὴν φήμην καὶ ὄνομα
ἔχοντος. Καὶ λέγει μοι καὶ αὐτὸς· πίστευσον, πάτερ, οὕπω ἀπηλ-
λάγη τῆς φήμης ἐκείνης. Τοῦτο οὖν ἀκούσας ἐγὼ εἶπον οὐφ' ⁹.
Καὶ σὺν τῷ εἰπεῖν με τὸ οὐφ' (fol. 167 r°) καταφέρομαι ὡς ἐν
25 ἑκστάσει ὕπνου, καὶ θεωρῶ ἑμαυτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου κρανίου
ιστάμενον καὶ ἐώρων τὸν κύριον ἐν μέσῳ τῶν δύο ληστῶν ἐσταυ-

¹ Cf. Migne col. 608-609. — ² B + φησι. — ³ ἀκρόρειαν A. — ⁴ ἐκράνυσαν B. —

⁵ μόνον A. — ⁶ Cf. Ps. CXLVI, 9. — ⁷ Caput illud invenitur in Cod. Coisliniano 257 fol. 85v: ὁ θαυμάσιος Ἰωάννης ὁ Σαβαίτης ἡμῖν διηγήσατο ὅτι καθεζομένου μου.... —

⁸ αὐτόν B. — ⁹ Erasmus in B, cuius loco ponitur ὦ, et infra ὦ.

ρωμένον. Ὡρμησα οὖν τοῦ προσκυνῆσαι καὶ πλησιάσαι αὐτῷ, καὶ ὡς τοῦτο ἐθεάσατο, ἐπέτρεψεν μεγάλη τῇ φωνῇ τοῖς παρεστῶσιν ¹ ἀγγέλοις λέγων· βάλετε ² αὐτὸν ἔξω ὅτι ἀντίχριστός μοι ἐστίν. πρὶν ἢ ³ γὰρ ἐγὼ κρίνω, αὐτὸς κατέκρινεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Διωκομένου δέ μου ὡς ἦλθον ἐξελθεῖν τὴν θύραν, ἐκρα- ⁵ τήθη τὸ παλλίον μου ἀσφαλισθείσης αὐτῆς· καὶ ἑάσας αὐτὸ ἐκεῖ, εὐθέως διυπνίσθην. Λέγω οὖν τῷ παραβαλόντι μοι ἀδελφῷ, ὅτι πονηρὰ μοι ἡ ἡμέρα αὕτη. Λέγει μοι καὶ αὐτός· Τίνος ἔνεκεν, πάτερ; τότε διηγησάμην αὐτῷ τὰ ὀραθέντα μοι καὶ εἶπον· πίστευσον τὸ παλλίον μου ἡ σκέπη τοῦ θεοῦ ἐστίν, ἡ ἐπ' ἐμοί· καὶ ¹⁰ ἐστερήθην αὐτῆς.

Καὶ ἐκ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τέκνα, ὡς ἐπὶ κυρίου τῆς δόξης ἐπτά χρόνους ἐποίησα πελαζόμενος ⁴ εἰς τὰς ἐρήμους μήτε ὑπνοῦ γευσάμενος, μήτε ὑπὸ στέγην εἰσελθὼν μήτε ἀνθρώπῳ ⁵ συντυχῶν, ἕως οὗ ἐθεασάμην ὁμοίως τὸν κύριον ἐπιτρέψαντα δοθῆναί μοι τὸ ¹⁵ παλλίον μου ⁶.

Ἡμεῖς δὲ ταῦτα παρὰ τοῦ ὁσίου Ἰωάννου ἀκούσαντες, εἶπομεν· Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται ⁷; ἐκ τοῦτου οὖν πρόδηλον, ὅτι ἡ καταλαλία μέγα κακὸν ὑπάρχει.

20

XVIII.

Θρέμμα θαυμαστὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐρήμου γέγονεν Ὀρέντιος ὁ ὅσιος ⁸ περὶ οὗ καὶ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν ὁ ἡγούμενος καὶ ἕτεροί τινες θαύμαστα ἡμῖν διηγήσαντο πράγματα· οὗτος, φησὶν, τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν ἑαυτῷ ἀνάψας λαμπάδα κατέσβεσεν τὴν τοῦ ὀρωμένου πυρὸς φλόγα· πάντοτε ἐν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τοὺς ²⁵ (fol. 167 v°) ἄνθρακας τιθὼν καὶ θυμιῶν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ξένων τινῶν παραβαλόντων αὐτῷ, ἐξ ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου ⁹ ἠθέλησεν ὁ γέρον ἡμετέρως θυμιᾶσαι ἔμπροσθεν αὐτῶν,

¹ B αὐτῷ. — ² βάλεται B. — ³ πρηνὶ A; πρηνὴ B. — ⁴ Lege πελαζόμενος. — ⁵ ἀνθρώπων B. — ⁶ quae sequuntur non sunt in cod. Coisl. 257. Cognovit tamen illa verba, nam illis usus est in primis huius capituli lineis, v. supra. — ⁷ I, Petr. IV, 18. φανεῖται A. ἀνεῖται (φ erasum) B. — ⁸ Cf. Ὀρέντος in Mosco, cap. CXXVI. — ⁹ μισοκάλου A.

ήνίκα δὲ ἤψατο τὸ πῦρ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἐκάη ὁ μέσος δάκτυλος αὐτοῦ καὶ ἔσπασεν τὸ νεῦρον αὐτοῦ, καὶ ἔκτοτε εἰ πρὸς τινα ἐπιστολὴν ἔγραφεν. Ὁρέντιος ὁ καυσόχειρ ἐπέγραφεν ¹ τὸ ἀποδόσιμον ². Οὐ μὴν δὲ ἡ τοῦ θεοῦ χάρις τοῦ γέροντος ὑπεχώρησεν, 5 μετὰ ταῦτα γὰρ πολλὰ ἕτερα σημεῖα ὁ θεὸς δι' αὐτοῦ ἐποίησεν· ἐν οἷς ποτε καὶ πατρικία τις εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει ἔχουσα πασχικὴν τὴν ἰδίαν θυγατέρα· καὶ μαθοῦσα περὶ τοῦ γέροντος ἠθέλησεν προσκυνῆσαι αὐτόν. Τοῦτο δὲ ὁ ὄσιος οὐ κατεδέξατο γενέσθαι· ἀλλὰ λαβὼν ἓνα βότρυν σταφυλῆς, ἀπέστειλεν αὐτῇ· 10 ὃν θεασάμενος ὁ δαίμων ὁ ἐν τῷ κορασίῳ ἤρξατο κράζειν· Ἀββᾶ Ὁρέντιε, τί ἦλθες ὧδε. Καὶ ῥήξας τὴν κόρην, ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτῆς.

XIX.

Διηγῆσάτό μοι καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβράμιος ³ ὁ πρωτοπρεσβύτερος ὅτι περ τελευτῶντος τοῦ ἀββᾶ Ὁρεντίου, ἐκαθήμεθα πλησίον αὐ- 15 τοῦ ἐγώ τε καὶ ὁ ἀββᾶς Σέργιος ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ἀιλά, καὶ ἕτεροί τινες τῶν πατέρων· θεασάμενος οὖν τὴν ἀγγελικὴν παρουσίαν ὁ γέρων, λέγει τῷ ἐπισκόπῳ· ποίησον εὐχὴν πάτερ, καὶ γενομένης τῆς εὐχῆς, πάλιν ἐκαθέσθην ⁴, καὶ αὖθις λέγει πάλιν ὁ γέρων τῷ ἐπισκόπῳ· Ποίησον εὐχὴν. Καὶ γενομένης τῆς ⁵ εὐχῆς, λέγει· 20 Θεωρεῖς κύρι ὁ μέγας πῶς οἱ κόρακες εἰσῆλθον ἐνταῦθα ⁶; καὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ, οὔτε προσέχω αὐτοῖς οὔτε ⁷ δύνανται προσεγγίσει μοι. Καὶ ταῦτα (fol. 168 r°) εἰπὼν ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ καὶ χαρᾷ πρὸς κύριον.

XX.

Παριστάμεθα τελευτῶντι τῷ ἀββᾷ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ 25 τῷ ἀποχαρτουλαρίῳ ⁸ Μαυριανοῦ τοῦ στρατηγοῦ, ⁹ ἐγώ τε καὶ ὁ ἀββᾶς Θεοδόσιος ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐν Βαβυλῶνι γεγονώς ¹⁰ Ἄφρος.

¹ ἔγραφε B. — ² ἀποδώσιμον B. — ³ Nomen illud invenitur in Mosco, cap. LXVIII, XCVII, CLXXXVII. — ⁴ ἐκαθέσθησαν B. — ⁵ Α* τῆς. — ⁶ ὧδε B. — ⁷ οὔται A. — ⁸ Cf. Chartularii in glossariis. — ⁹ Cf. Theophanes A. M. 6145 (645). — ¹⁰ γενόμενος B.

Καὶ στιχολογούντων ἡμῶν τὸν ἄμωμον καθὼς ἐστὶν ἔθος ἐν τοῖς
 ψυχροράγοις¹, ἐξαίφνης βλοσυροῖ² τὸ ὄμμα αὐτοῦ ὁ τελευταῖος
 καὶ ἐμβριθῶς λέγει πρὸς τινὰ ὀφθέντα³ αὐτῷ· Τί ἤλθες ὧδε;
 ὕπαγε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· οὐκ ἔχει τί ποτε σὺ πρὸς ἡμᾶς,
 μερίς μου ὁ κύριος. Ὡς οὖν ἐφθάσαμεν στιχολογούντες εἰς αὐτὸν⁵
 τὸν στεῖχον⁴ τοῦ εἰπεῖν μερίς μου εἰ κύριε⁵ παρέδωκεν τῷ⁶
 κυρίῳ τὸ πνεῦμα ὁ ἄββᾶς Στέφανος, καὶ ἐπιζητήσαντες⁷ ἱμά-
 τιον ἵνα ἐνταφιάσωμεν αὐτόν, οὐχ εὖρομεν καίτοι ἀπὸ τοιοῦτου
 πλούτου καὶ δόξης τυγχάνοντα.

XXI.

Τούτου τοῦ μακαρίου γέγονεν ἐπαῖρος⁸ καὶ ἐν κόσμῳ καὶ¹⁰
 ἐν τρόπῳ, καὶ ὁ ἐμὸς ἄββᾶς Ἐπιφάνιος ὁ ἐγκλειστός ὁ πρὸ δύο
 χρόνων πρὸς κύριον μεταστὰς, οὗ τὴν τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀσθε-
 νείας καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν, πολὺς ἂν εἴη λόγος τοῦ διηγῆ-
 σασθαι· ὅστις τοσοῦτον ἐξετάκη, ὥστε μὴ ὑπάρχειν⁹ ἐν αὐτῷ
 εἰ μὴ πνεῦμα μόνον καὶ ὁστά. Τούτῳ ἐν ἀρχαῖς τοῦ ἐγκλεισθῆ-¹⁵
 ναι, ἄγγελος κυρίου ἐπιστὰς λέγει· ὅτι ἐὰν μεθ' ὑπομονῆς δου-
 λεύσης τῷ Χριστῷ, ἀξιοῦσαι τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου πνεύματος,
 ὅπερ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ γέγονεν, πολὺν γὰρ πλοῦτον καὶ φω-
 τισμὸν τῆς ἐκλάμψεως τοῦ ἁγίου πνεύματος δεξάμενος¹⁰ διὰ τοῦ
 θεοῦ φωτός. Ἐθεώρει καὶ τὰ τοῦ σκότους πνεύματα τοὺς δαί-²⁰
 μονας περιερχομένους πολλάκις εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, καὶ ποτὲ
 μὲν παίζοντας, ποτὲ δὲ τύπτειν αὐτὸν δοκιμάζοντας· οὓς τινὰς
 ὡς οἷα καθοπλησάμενος τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ, πολλάκις ὀφ-
 θαλμοφανῶς ἐμυκτήριζεν καὶ ὡς (fol. 168 v°) ἀδυνάτους κατη-
 τέλιζεν. Ἔθος δὲ ἦν τῷ ὁσίῳ ἐξ ἡμῶν αὐτῷ παραδεδωμένον, μὴ²⁵
 συντυγχάνειν ἐκτὸς ἀνάγκης πρὸ ὥρας τετάρτης τινὶ¹¹, μήτε
 ἑαυτῷ τῷ οἰκίῳ ὑπηρετῇ, προγνοὺς οὖν θεόθεν τὴν οἰκίαν πρὸς
 κύριον ἀποδημίαν λέγει τῇ ἐσπέρᾳ τῷ οἰκίῳ μαθητῇ ὁ δοῦλος
 τοῦ Χριστοῦ· Αὖριον ἀπὸ ἐννύχιον ἔλθε καὶ στρέψον τὴν θυρίδα,

¹ ψυχροράγοις B. ψυχογραφοῖς A. — ² Lege βλοσυροῖ. — ³ ὀφθέντα A. — ⁴ στί-
 χον B. — ⁵ Ps. CXVIII, 57. — ⁶ A* τῷ. — ⁷ ἐπιζητήσαντα B. — ⁸ ἕτερος A. — ⁹ ὑπάρ-
 χην A. — ¹⁰ δεξάμενος AB. — ¹¹ B* τινὶ.

καὶ εἰσελθε πρὸς με ὅτι θέλω ἀναγκαῖον τί ποτε δεῖξαι ¹ σοι· καὶ οὐκ ἐψεύσατο ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ· ἀνοίξας γὰρ καὶ εἰσελθὼν τὸ πρῶτ', εὗρεν αὐτὸν σχηματίζαντα κατὰ ἀνατολὰς ἑαυτὸν ² καὶ ἀπελθόντα πρὸς κύριον.

XXII.

⁵ Πρὸ ὀλίγου χρόνου ³ ἔλαβέν τις τῶν πατέρων ⁴ τὸν ἴδιον μαθητὴν ἐν ταῖς ἀγίαις νηστείαις καὶ λέγει αὐτῷ· Τέκνον, ⁵ ταῖς ἀγίαις ἡμέραις ταύταις, ταύτην τὴν πολιτείαν κρατήσωμεν· περιέλθωμεν τὴν ἔρημον· καὶ πάντως ἀξιοῖ ἡμᾶς ὁ θεὸς ἰδεῖσθαι τινὰ τῶν δούλων ⁶ αὐτοῦ τῶν ἀναχωρητῶν καὶ λαβεῖν μίαν ¹⁰ εὐχὴν ⁷ παρ' αὐτοῦ ⁸. Περιερχομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Σίδδῃ ⁹, ὁρῶσιν κάτω εἰς βαθὺν ¹⁰ χειμάρρον κελλίον καὶ δένδρα παντοίους καρποὺς παρὰ τὸν καιρὸν βαστάζοντα. Κατελθόντες οὖν καὶ πλησιάσαντες ἐκράζαμεν· « Εὐλογήσατε πατέρες ». Ἀπεκριθῆσαν δὲ ἡμῖν· « Καλῶς ἦλθατε ¹¹ πατέρες ». Καὶ σὺν τῷ λόγῳ ¹⁵ πάντα ἀφανῆ γέγονεν καὶ τὸ κελλίον καὶ τὰ δένδρα.

ὑποστρέψαντες δὲ ἀνήλθομεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ὅθεν θεασάμεθα τὸ κελλίον, καὶ ἰδόντες αὐτό, πάλιν κατήλθομεν, καὶ πλησιάσαντες καὶ τὸν αὐτὸν λόγον εἰπόντες, τὴν αὐτὴν φωνὴν καὶ ἡμεῖς ἠκούσαμεν, καὶ ὁμοίως πάλιν πάντα ἀφανῆ γέγονεν. ²⁰ Τότε λέγω τῷ ἀδελφῷ· Ἀγωμεν, τέκνον, ἐντεῦθεν καὶ πιστεύω τῷ Χριστῷ ὅτι ἐφ' ὅσον εἶπον πρὸς ἡμᾶς οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ ὅτι καλῶς ἦλθατε ¹². καλῶς ἀξιοῖ (fol. 169 r°) ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ¹³ ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι διὰ τῶν πρεσβείων καὶ ἱκεσιῶν καὶ ἰδρώτων καὶ κόπων αὐτῶν.

XXIII.

²⁵ Ἐν τῷ χειμάρρῳ τοῦ Σίδδῃ ¹⁴ ὄκει ¹⁵ ἀνὴρ ἅγιος ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν οἰκεῖον μαθητὴν. Καὶ ἐν μιᾷ ἀποστείλας ¹⁶ αὐτὸν

¹ δεῖξαι B. — ² σχηματίζαντα ἑαυτὸν κατ' ἀνατολὰς B. — ³ πρὸ ὀλίγων χρόνων C. — ⁴ B* τῶν πατ. — ⁵ C + ἐν. — ⁶ τὸν δοῦλον A. — ⁷ εὐχεῖν A. — ⁸ αὐτῶν AB. — ⁹ cf. Migne col. 812. — ¹⁰ βαθὺ B. — ¹¹ ἦλθετε AC. — ¹² ἦλθετε AC. — ¹³ θεὸς B. — ¹⁴ cf. cap. XXII. — ¹⁵ ὄκει — ¹⁶ ἀποστείλαντος A, ἀποστήλας D.

εἰς Ῥαιθοῦ ¹, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὧν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ κατὰ τὴν
 διάβασιν ² ὁ γέρων, καὶ τῇ θείᾳ ἐνατενίζων θεωρίᾳ, ὁρᾷ τὸν μα-
 θητὴν ³ μήκωθεν ἐρχόμενον. Καὶ νομίσας αὐτὸν Σαρακινὸν εἶναι
 μετεμορφώθη εἰς φοῖνικα διαλαθεῖν βουλόμενος. Ἐλθὼν οὖν κατὰ
 τὸν τόπον ὁ μαθητῆς, ⁴ κρούει αὐτὸν τῇ παλάμῃ ἐξιστάμενος ⁵
 καὶ ⁵ λέγων· πότε γέγονεν ὁ φοῖνιξ οὗτος ὧδε; Θείᾳ οὖν χειρὶ
 μετηνεχθεὶς ὁ γέρων, προέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ δε-
 ξάμενος αὐτόν, λέγει αὐτῷ τῇ ἐπαύριον ⁶ χαριεντώσ· Τί ἔπταισά
 σοι, ἀδελφε, ὅτι δέδωκάς μοι χθὲς κόσσον; Ἐρρίψεν οὖν ὁ μαθητῆς
 ἑαυτὸν ἀρνούμενος ⁷ ἡγνῶει ⁸ γὰρ τὸ πρᾶγμα. Τότε εἶπεν αὐτῷ ¹⁰
 ὁ γέρων τὴν αἰτίαν ⁹ τοῦ φοῖνικος ὅτι αὐτὸς ἦν, καὶ ἐν τῷ εἶναι
 αὐτόν εἰς θείαν ἀδολεσχίαν καὶ μὴ βουλόμενον ὑπὸ συντυχίας
 ἀνθρωπίνης διασκεδασθῆναι ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν τοῦ φοῖνικος με-
 τεμορφώθη εἰδέαν.

XXIV.

Ἐλεγεν ἡμῖν Σαρακινός τις ὁ λεγόμενος Μουνδῆρ, ὅτι ποι- ¹⁵
 μαίνοντός μου ποτε αἰγίδια τῷ χειμῶνι, ἐξαίφνης ηὔρεθην πλη-
 σίον κηπίου παντοίους καρπούς ἔχοντος, καὶ πηγίδιον ¹⁰ ὕδατος
 καὶ ὁρῶ ἄνδρα γηραλέον ¹¹ ἐν τῷ πηγαδίῳ καθήμενον, καὶ πλῆθος
 αἰγαγρίων ἐρχομένων καὶ πινόντων ¹².

Θαμβουμένου οὖν μου, φησιν, ἐπὶ τοῖς ὁρωμένοις λέγει μοι ²⁰
 ὁ γέρων· Ἐπαρον καρπούς εἰς τὸ μαζίφιν σου ὅσους βαστάσαι
 δυνήσῃ ¹³. Κάμου φησι τοὺς καρπούς συλλέγοντος, ἤκουον ¹⁴
 τοῦ μοναχοῦ πρὸς ἓνα τέλειον τράγον κερατίζοντα τὰ αἰγάγρια
 (fol. 169 v°) καὶ μὴ ἑὼντα αὐτὰ εἰρηνικῶς πιεῖν βοῶντος καὶ
 λέγοντος· Ἰδοὺ ποσάκις παραγγέλλω σοι καὶ οὐκ ἡσυχάζεις μα- ²⁵
 χόμενος τοῖς ἐταίροις ¹⁵ σου. Εὐλογητὸς κύριος ὅτι οὐ πῖεις ἐκ
 τοῦ ὕδατος τούτου ἄλλην ἡμέραν. Καὶ ἀναχωρήσαντός μου, τῇ

¹ Hodie Tor, in mari Rubro. — ² D* κατὰ τὴν δ. — ³ D + αὐτοῦ. — ⁴ ὁ δὲ μαθητῆς ἐλθὼν D. — ⁵ D* ἐξιστ. καὶ. — ⁶ D* τῇ ἐπαύριον et infra χθὲς. — ⁷ ὁ δὲ μαθητῆς ἐξεπλάγεται D. — ⁸ ἡγνῶει A; ἡγνώη D. — ⁹ D* τὴν αἰτ. et pergit sic: περὶ τοῦ φοῖνικος παῖ ὅτι ὄντως μου εἰς θεωρίαν ἦν, καὶ ἵνα μὴ ὑπὸ συντυχίας ἀνθρωπίνης διασκεδασθῇ εἰς τὴν τοῦ φ..... — ¹⁰ πηγίδιον AB. — ¹¹ γηραλέον AB. — ¹² πινόντων A; πινόντων B. — ¹³ βαστάζεις B; βαστάσαι δυνάσκει A. — ¹⁴ ἤκουσα B. — ¹⁵ ἐτέροις B.

ἐπαύριον ἀπῆλθον ζητῶν τὸν τόπον λαβὼν σὺν ἐμοὶ καὶ τὰ κυ-
νάρια ¹ μου, καὶ τὸν μὲν τόπον οὐχ εὑρον, τὴν δὲ ἀγέλην τῶν
αἰγαγρίων εὑρον. Καὶ δραμοῦντες ² οἱ κύνες, ἐπίασαν τὸν τράγον
ὃν εἶπεν ὁ γέρων, καὶ ἐγνώρησα αὐτὸν ὅτι αὐτός ἦν ὃν εἶπεν ὅτι
5 εὐλογητὸς κύριος, οὐ μὴ πέρης ἄλλην ἡμέραν ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου.

XXV.

Καὶ ἕτερος δὲ Σαρακινὸς εἶπεν πρὸς τινὰ ἀδελφόν τῶν ἐνταῦθα
ὅτι δεῦρο σὺν ἐμοί, καὶ δεικνύω σε κηπίον ³ ἀναχωρητοῦ καὶ κελλί-
ον. Ἠκολούθησεν οὖν αὐτοῦ ⁴ ἐπὶ τὰ μέρη ⁵ τοῦ Μετμόρ ⁶
καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς κορυφὴν τινος ὄρους, δεικνυσιν αὐτῷ ὁ
10 Σαρακινὸς κάτω εἰς τὸν χείμαρρον κηπίον καὶ κελλίον, καὶ λέγει
αὐτῷ. Κάτελθε σὺ μόνος μήπως δι' ἐμέ, ὅτι οὐκ εἰμὶ Χριστιανός,
φύγη ἢ κρύβη ⁷ ὁ ἀναχωρητῆς· οὔτε γὰρ ἐτόλμησα ποτὲ κα-
τελθεῖν πρὸς αὐτόν. Κατερχομένου οὖν τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς αὐτόν,
ἐξ ἐνεργείας τοῦ Σατανᾶ κράζει αὐτῷ ὁ Σαρακινὸς λέγων. Λαβέ
15 τὰ σανδάλιά σου, ἄββᾶ, ὅτι ὧδε ⁸ ἀφῆκας αὐτά. Καὶ ἀποστρα-
φέντος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ εἰπόντος ὅτι οὐ χρήζω ⁹
αὐτά, ἐξ ἐνεργείας ἀνθυπέστρεψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
κατελθεῖν. Καὶ ἄφαντον τὸ κηπίον καὶ τὸ κελλίον γέγοναν, μήτε
τῷ μοναχῷ μήτε τῷ Σαρακινῷ ἔτι φανέντα. Ἐμεινεν οὖν ὁ μο-
20 ναχὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον θλιβόμενος, καὶ λέγων ὅτι εἴτι ὑπέμεινεν
ἡ γυνὴ τοῦ Λῶτ στραφεῖσα ¹⁰ εἰς τὰ ὀπίσω, τοῦτο καγὼ ἔπαθον.

XXVI.

Καὶ ὁ λεγόμενος (fol. 170 r°) Γεώργιος ὁ δραᾶμ ¹¹, Χριστιανὸς
καλὸς ὑπῆρχεν, δοῦλος δὲ Σαρακινοῦ, διηγήσατο οὖν ἡμῖν καὶ
αὐτός· ὅτι ποτὲ καμήλους βόσκων ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Βηλῆμ ¹²
25 εὑρόν τινὰ γηραλέον ¹³ πάνυ καθήμενον καὶ κρατοῦντα μικρὸν
μαλάκιον καὶ εἰπόντος μου πρὸς αὐτόν· Κύριε εὐλόγησον, λαλή-
σαι μὲν οὐκ ἐλάλησεν, τῇ δεξιᾷ δὲ αὐτοῦ χειρὶ κατεσφράγισέν με.

¹ κυνάρια B. — ² δραμοῦντες B. — ³ κηπίον A. — ⁴ αὐτῷ B. — ⁵ ὄρη B. — ⁶ Με-
τμόρ B. — ⁷ κρύβηθῃ B. — ⁸ ὧδε B. — ⁹ χρήζω A. — ¹⁰ στραφεῖσα A. — ¹¹ Ἀδραᾶμ B. —
¹² Βηλῆμ B. — ¹³ γηραλέον AB.

Περιπατοῦντός μου οὖν ὡς τέσσαρα ἢ καὶ πέντε βήματα ἀνε-
λογισάμην εἰς ἑαυτὸν λέγων· Πίστευσον, οὐκ ἀπέρχομαι εἰ μὴ
κρατήσω τοὺς πόδας τοῦ γέροντος καὶ ποιήσῃ μοι εὐχὴν ἵνα ὁ
θεὸς ἐλευθερώσῃ με ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης. Καὶ ἐπιστραφεὶς ¹
καὶ πολλὰ περιβλεψάμενος καὶ ζητήσας οὐκ ἔτι εἶδον αὐτόν, καί- 5
τοίγε τοῦ τόπου καθαροῦ καὶ ἀύλου ὑπάρχοντος.

XXVII.

Τίς τῶν πατέρων περιώρισεν ἑαυτὸν πρὸ ὀλίγων χρόνων ἔν-
τινι σπηλαίῳ, τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Ὁ οὖν
διάβολος ὁ αἰετοῖς ἀγωνιζομένοις ² φθονῶν, ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ
σπήλαιον κοριδίων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῆς στέγης, καὶ τὸ ὕδωρ ¹⁰
καὶ τὸν ἄρτον καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, ὥστε μὴ ὁράσθαι δακτύλου
τόπον τὸ σύνολον ἐν τῷ σπηλαίῳ γυμνόν. Ὑπομείνας οὖν γεν-
ναίως τὸν πειρασμόν ὁ γέρων, εἶπεν· ὅτι ἐὰν δέῃ με ἀποθανεῖν·
οὐκ ἐξέρχομαι ἕως τῆς ἀγίας ἐορτῆς. Τῇ οὖν τρίτῃ ἐβδομάδι
τῶν ἀγίων νηστειῶν, ἰδοὺ ὁρᾷ ἀπὸ πρῶτῃ πλῆθος ἀδιήγητον μυρ- ¹⁵
μήκων τελείων, ἐρχομένων ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐπ' ἀπωλείᾳ τῶν κο-
ριδίων, καὶ καθάπερ ὡς ἐπὶ πολέμου ἐντὸς ἐξώρων, πάσας ἐφό-
νευσαν καὶ βαστάσαντες τοῦ σπηλαίου ἐξήγαγον· διὸ καλὴ ἡ
τῶν πειρασμῶν ὑπομονή, εἰς ἀγαθὸν γὰρ πέρας πάντως ² ἔρχεται.

XXVIII.

(fol. 170 v°) Μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἀββᾶ Στεφάνου τοῦ ²⁰
Κυπριώτου τοῦ σὺν ἐμοὶ εἰς τὸ ἅγιον ὄρος συνελθόντος, ἀνδρὸς
εἰρηνικωτάτου καὶ πνεύματος ἀγίου μετόχου καὶ πάσης ἀρετῆς
κεκοσμημένου· ἐξέβρασεν γὰρ ἐκ βρασμόν, οἷον τάχα οὐδεὶς ἀν-
θρώπων ἐθεάσατο καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διατρίψας ἐτελεύτησεν·
τίς οὖν τῶν γινωσκόντων τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν βίον αὐτοῦ, ²⁵
ἐδυσχέρανεν εἰς αὐτόν λογιζόμενος ὅτι ἄρα τίνος χάριν ὁ τοιοῦτος
ἄνθρωπος τοιαύτη ἀνάγκη περιέπεσεν. Καὶ ἰδοὺ φαίνεται αὐτῷ
κατ' ὄναρ ὁ κύρις Στέφανος λέγων. Κύριε ἀδελφέ, εἰ καὶ ἐσιάνθην
μικρόν· ἀλλ' ὅμως εὖρον περισσοτέραν παρρησίαν πρὸς τὸν κύριον.

¹ ἐπιστραφῆς Α. — ² τέλος (Ι. πέρας πάντως) Β.

XXIX.

Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Γεώργιος ὁ Γαδημήτης ἀνὴρ ὅσιος καὶ τῶν παλαιῶν πατέρων τοῦ ἁγίου ὅρους τυγχάνων, ὅτι περ νεωτέρου αὐτοῦ τυγχάνοντος, παραγέγονεν ἐνταῦθ' αὖ φησὶν τις ἀδελφὸς ἐπὶ τὸ ἀποτάξασθαι ¹ μήτε τὴν χώραν αὐτοῦ, μήτε ⁵ τὸ ὄνομα θαρρήσας τινὶ ἀνθρώπῳ, κτησάμενος εὐλάβειαν καὶ σιωπὴν τοιαύτην, ὥστε ἐκτὸς ἀνάγκης οὐ ταχέως ἐλάλει ἀνθρώπῳ λόγον οὐ μικρὸν, οὐ μέγα. Χαρέντος οὖν αὐτοῦ καὶ ποιήσαντος εἰς τὸ μέσον δύο ἐτῶν διακονίαν, εὐθεὶς ἀπῆλθεν ² πρὸς κύριον, καὶ ταφέντος αὐτοῦ ἐν τῷ μνημείῳ τῶν πατέρων· μετὰ μίαν ἡμέραν ¹⁰ ἐτελεύτησεν ἄλλος τῶν πατέρων, ³ καὶ ἀνοίξαντες τὸ μνημα ὅπως θάψωμεν αὐτόν, οὐχ εὗρομεν τὸ σῶμα τοῦ προταφέντος ἀδελφοῦ, μετενεχθέντος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ζώντων.

Ὡς οὖν μετὰ ταῦτά φησιν περιειργασάμεθα ἐπιμελῶς· ἤθελαν εἰπεῖν τινες ὅτι αὐτὸς ⁴ ἦν ὁ υἱὸς τοῦ ⁵ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὃν διέσωσεν ἡ τροφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ σφάξεσθαι τὰ τέκνα τοῦ Μαυρικίου ὑπὸ Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ ⁶ (fol. 171 r°) τῷ πολλῷ θορύβῳ δυνηθεῖσα διαλαθεῖν καὶ ἀνταλλάξαι καὶ δοῦναι τὸ ἴδιον αὐτῆς τέκνον ἀντιπρόσωπον ⁷ τοῦ βασιλικοῦ τέκνου σφαγῆναι. Ἀνδρυνθέντος οὖν αὐτοῦ διηγῆσατο αὐτῷ ²⁰ ἡ τροφὸς τὸ πρᾶγμα καὶ τούτου χάριν φησὶν ⁸ ἡρετήσατο ἑαυτὸν προσαγαγεῖν τῷ θεῷ, ἀντιλυτρὸν τοῦ σφαγέντος ὑπὲρ αὐτοῦ ⁹.

XXX.

Διηγῆσατό μοι ὁ ἀββᾶς Μαθθίας ¹⁰ ὅτι οἰκοῦντός μου ποτὲ φησιν εἰς Ἀρανδουλᾶν ἐπὶ τὸ μεταδίδειν με τῇ κυριακῇ τὴν ἁγίαν

¹ D incipit hoc caput ita: Ἐν ταύτῃ τῇ μεγάλῃ μονῇ τοῦ ὁρους Σινᾶ ἦλθε τις ἐπὶ τὸ ἀποτάξασθαι. — ² καὶ σιωπὴν, ὥς μὴ λαλεῖν πρὸς τινα λόγον καὶ μικρὸν ἢ μέγα χωρὶς ἀνάγκης. Ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ μέσον δύο ἔτη ἐν τῇ διακονίᾳ ἀπῆλθε D. — ³ D* τῶν πατ. — ⁴ περιειργασάμεθα, ἐπιμελῶς, εὗρωμεν ὅτι αὐτὸς D. — ⁵ BD* τοῦ. — ⁶ ὑποδρομίῳ B. — ⁷ D* πρόσωπον. — ⁸ (I. τούτου χ. φ.) ἀκούσας D. — ⁹ Cf. Euty-chii Annales, Migne Patr. gr. t. CXI, col. 1082. Iuxta caput illud XXIX, Anastasius monachus non videtur scripsisse ante annum 650. — Hic desinit codex 914. Quae sequuntur e codice 917 (B) desumpta sunt. — ¹⁰ Caput illud invenitur in Cod. 1596 (E), p. 412 et incipit sic: Ὁμοιότροπον τούτου καὶ ὁ ἀββᾶς Μαθθίας διηγῆσατο μοι ὅτι οἰκοῦντός μου τότε φησὶν εἰς Ἀράνδουлан....

κοινωνίαν τοῖς αἰχμαλώτοις ἐκείνης τῆς ἐρήμου, εἶχον ἐν τῷ ἀρ-
μαρίῳ ἄνω εἰς τὴν ¹ ἀγίαν ἐκκλησίαν τὴν ἀγίαν κοινωνίαν ἡσ-
φαλισμένην ὑπὸ κλειδίον. Πολλάκις οὖν ἀνηρχόμεν τῇ κυριακῇ
καὶ ἡϋρισκον λελυμένον τὸ σκευοφόριον, καὶ ἐλυπούμην περὶ τού-
του. Εἶτα ἡρξάμην καὶ ἀπαριθμεῖν τὰς ἀγίας μερίδας, καὶ σφρα- ⁵
γίζειν ἐν κηρίῳ καὶ δακτυλίῳ τὸ ἀρμάριον. Εἶτα ἐλθὼν τῇ ἐξῆς
κυριακῇ ² εὔρον σόας τὰς σφραγίδας καὶ τὰ κλειδιά. Καὶ ἀνοιξας
καὶ ἀπαριθμήσας, εὔρον παρὰ τρεῖς μερίδας· ἐν πολλῇ οὖν ἀδο-
λεσχίᾳ ³ μου τυγχάνοντος, τῇ ἐπιούσῃ κυριακῇ ⁴ ἐπέστησάν
μοι τρεῖς μοναχοὶ καθεύδοντι, καὶ διυπνήσαντές με λέγουσιν· ¹⁰
Ἀνάστηθι, καιρός ἐστι τοῦ κανόνος. Ἐγὼ δὲ ἡρώτησα αὐτοὺς·
τίνες ἐστὲ πατέρες, καὶ πόθεν; (fol. 116 v°) οἱ δὲ εἶπον· ἡμεῖς
ἐσμεν οἱ ἁμαρτωλοὶ οἱ ἐρχόμενοι πολλάκις καὶ κοινωνοῦντες. Καὶ
λοιπὸν ⁵ μήκετι μεριμνήσης περὶ τούτου· τότε ἔγνων ὅτι οἱ ἅγιοι
ἀναχωρηταὶ τυγχάνουσι καὶ ἡϋχαρίστησα τῷ θεῷ τῷ χαρισα- ¹⁵
μένῳ τῇ γενεᾷ ἡμῶν τοιαῦτα κειμήλια ⁶.

XXXI.

Ὁ Γουδῶς τόπος ἔστιν ἀπὸ ιε милίων τῆς ἀγίας βάρτου ⁷.
Ἐν τούτῳ σὺν ἐμοὶ ἐκαθέσθη ὁ ἀββᾶς Κοσμᾶς ὁ Ἀρμένιος. Ἐν
μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἐξῆλθεν ὁ καθ' εἰς ἡμῶν καθ' ἑαυτὸν ἀδο-
λεσχῆσαι τῇ τοῦ θεοῦ θεωρίᾳ εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ πολλὰ μα- ²⁰
κρύνας ⁸ τοῦ κελλίου ὥστε μίλια δύο περιπίπτει εἰς στομεῖον ⁹
σπηλαίου τινός. Καὶ ὁρᾷ ἔνδον τρεῖς τινὰς ἀνακειμένους φοροῦντας
σίβινα ¹⁰ κολόβια, οὐκ οἶδεν εἴτε ζῶντας, εἴτε ἀποθανόντας. Ἐλο-
γίσατο οὖν ὑποστρέψαι εἰς τὸ κελλίον καὶ ἐνέγκαι θυμιατήριον
καὶ οὕτως εἰσελθεῖν πρὸς τοὺς ἀγίους πατέρας. Καὶ σημειωσά- ²⁵
μενος κατὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν τὸν τόπον καὶ βαλὼν σκοπέλους,
ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατήριον ἀπῆλθεν, καὶ
πολλὰ ζητήσας τὸν τόπον καὶ τὰ σημεῖα οὐκ ἠδύνηθη εὑρεῖν.

¹ ἐστὶν B. — ² Ἐλθὼν οὖν ἐν τῇ ἐξῆς κυριακῇ E. — ³ ἀδολεσχίᾳ B. — ⁴ E + νύκτωρ
et * καθεύδοντι. — ⁵ λοιπὸν B. — ⁶ γεν. ἡμῶν τοιούτους E. — ⁷ Cf. Exod. III, 2. Rubus
ille ostenditur in monasterio montis Sinae. — ⁸ καὶ ἀπομακρύνας C. — ⁹ στόμιον C. —
¹⁰ σιβίβινα C.

"Εθος γὰρ τοῦτο τοῖς ἁγίοις ἀναχωρηταῖς καὶ ἐν τῇ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον, ὅτε θέλουσι φαίνεσθαι, καὶ ὅτε θέλουσι κρύπτεσθαι τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

XXXII.

Μέλλοντος ¹ πρὸς κύριον πορεύεσθαι τοῦ νέου ἡμῶν δευτέρου
⁵ Μωϋσέως, τοῦ τιμιωτάτου Ἰωάννου τοῦ Σαβαΐτου ἡγουμένου ²
κατὰ τὸν περυσινὸν ³ χρόνον· παρίστατο αὐτῷ κλαίων ὁ ἄββᾶς
Γεώργιος ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ἴδιος αὐτοῦ ἀδελφός, λέγων· (fol. 117 r°)
ὅτι ἰδοὺ ἀφίης με καὶ ὑπάγεις. Ἐγὼ ηὐχόμεν ἵνα σύ με προ-
πέμψῃς· οὐδὲ γὰρ εἰμι ἱκανὸς ἐκτός σου ποιμαίνειν ⁴ τὴν συνό-
¹⁰ διάν, ὧ κύριέ μου. Καὶ μᾶλλον ἐγὼ σε προπέμπω; τότε λέγει
πρὸς αὐτόν ὁ ἄββᾶς Ἰωαννῆς· Μὴ θλίβου ⁵, μηδὲ μερίμνα, ἐὰν
γὰρ εὕρω παρῤῥησίαν πρὸς τὸν θεόν, οὐκ ἄρῳ σε πληρῶσαι ἐνι-
αυτὸν ὀπισθὲν μου. Ὅπερ καὶ γέγονεν· ἐντὸς γὰρ δέκα μηνῶν
ἀπῆλθε καὶ ὁ ἐπίσκοπος πρὸς κύριον· ταῖς παρελθούσαις ταύταις
¹⁵ τοῦ χειμῶνος ἡμέραις ⁶.

XXXIII.

Ἐγένετο καὶ ἕτερος ἐνταῦθα ἡγούμενος Ἰσαυρος ⁷, ἀνὴρ πνευ-
ματοφόρος καὶ χάρισμα ἰαμάτων περικείμενος. Καὶ γοῦν παράλυτός
τις κατέκειτο ἐν τῷ νοσοκομίῳ ⁸, καὶ ἐπιστᾶσα αὐτῷ ἡ δέσποινα
ἡμῶν ἡ ἁγία Θεοτόκος, λέγει πρὸς αὐτόν· ἄπελθε πρὸς τὴν ἡ-
²⁰ γούμενον καὶ ποιήσῃ σοι εὐχὴν καὶ ὑγιαίνεις. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ
παραλυτικὸς συρόμενος καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἡγούμενον, καὶ κατ'
οἰκονομίαν θεοῦ κρούσαντος αὐτοῦ, οὐδεὶς εὐρέθη ἵνα ἐξέλθῃ καὶ
ἀνοίξῃ αὐτῷ, εἰ μὴ ὁ ἡγούμενος. Ἐξελθόντος οὖν ⁹ καὶ ἀνοί-
ξαντος αὐτοῦ ¹⁰, ἐκράτησε τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὁ παραλυτικὸς λέ-
²⁵ γων· Οὐκ ἀπολύω σε, ὅτι ἡ Θεοτόκος ἔπεμψε με πρὸς σέ ἵνα με
θεραπεύσῃς. Βιασθεὶς οὖν πολλὰ ὁ γέρων ὑπ' αὐτοῦ, ἔλυσε τὴν

¹ Cf. Migne col. 609. — ² ἡγομένου B. — ³ περυσινὸν B. — ⁴ ποιμαίνειν B. —

⁵ λυποῦ Migne. — ⁶ Sequitur ex hoc capite Ioannem (Climacum) mortuum esse uno anno antequam scriberet Anastasius, id est post annum 649 (Cf. cap. XXIX).

⁷ Ἐγένετό τις ἡγ. C. — ⁸ Cf. Mon. Germ. hist. Gregorii I papae reg. ep. t. II, p. 261 (de quodam Isauro). — ⁹ C + τοῦ ἡγομένου. — ¹⁰ αὐτῷ C.

ζώνην ἑαυτοῦ καὶ δέδωκεν αὐτῷ λέγων· Λαβὲ καὶ ¹ ζῶσαι. Καὶ ζωσάμενος, εὐθέως ἀνέστη ² καὶ περιεπάτει ἀγαλλόμενος καὶ ὑμνῶν τὸν θεόν.

XXXIV.

Ὁ ἀββᾶς ³ Ἀναστάσιος ὁ ἡγούμενος, ἐθεάσατο τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην, κατερχόμενον μετὰ τοῦ ἀββᾶ Μαρτυρίου ἀπὸ τῆς ἀγίας ⁵ κορυφῆς (fol. 117 v°) καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἀββᾶν Μαρτύριον, καὶ αὐτὸν τὸν παῖδα, λέγει πρὸς τὸν γέροντα· Εἰπέ μοι, ἀββᾶ Μαρτύριε, πῶθεν ἐστὶν ὁ παῖς οὗτος; καὶ τίς ἐκούρευσεν αὐτόν; τότε λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἀββᾶς Μαρτύριος· Δουλὸς σοῦ ἐστίν, πάτερ, καὶ μαθητῆς μου, καὶ ἐκούρευσά αὐτόν. Λέγει ¹⁰ πρὸς αὐτόν· Βαβαί, ἀββᾶ Μαρτύριε, τίς εἶπαι (sic) ὅτι ἡγούμενον τοῦ Σινᾶ ὄρους ἐκούρευσας ⁴; Καὶ ἀξίως ὄντως καὶ δικαίως προεφήτευσαν οἱ πατέρες περὶ τοῦ πανοσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου. οὕτως γὰρ πάσῃ ἀρετῇ ἐκεκόσμητο, καὶ οὕτως διέλαμψεν, ὥστε αὐτὸν δευτέρον Μωσέα ⁵ ὀνόμαζον οἱ τοῦ τόπου πατέρες. 15

XXXV.

Ὁ ἀββᾶς Μαρτύριος ὁ κουρεύσας τὸν ὅσιον ἡμῶν ἡγούμενον, ἔμεινε χρόνους τινὰς ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἀγίου ἀββᾶ Ἀντωνίου πέραν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ καθημένου αὐτοῦ αὐτόθι γέγονεν ἐπιδρομὴ τινῶν βαρβάρων ἀγρίων κατὰ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις οἰκούντων, οἵτινες ἐφόνευσαν ἕξ τινὰς πατέρας, ἐν οἷς ἦν ²⁰ καὶ ὁ ἀββᾶς Κόνων ὁ Κίλιξ ἀνὴρ διορατικὸς καὶ χάρισμα προφητικὸν περιεκείμενος ⁶. Λαβὼν οὖν τὰ σώματα αὐτῶν ὁ ἀββᾶς Μαρτύριος, τέθηκεν ἐν σπηλαίῳ τινί, κυλίσας τῷ στόματι πλάκα τελείαν, περιχρίσας ἀσβέτῳ, καὶ ἐπιγράψας τὰ ἅγια αὐτῶν ὀνόματα. Ἀπῆλθεν οὖν μετὰ τοῦτο ἐπισκέψασθαι τὸν τάφον μήπως ²⁵ ὑπὸ ὑένης ἢ ἄλλου θηρίου διορύχθῃ, καὶ ἐλθὼν εὗρε σώας τὰς

¹ C* καὶ. — ² C + καὶ ἡλλαλο. — ³ Cf. Migne col. 608. — ⁴ Post haec inveniuntur in Migne verba quaedam e capite VI (supra) deprompta. — ⁵ Cf. supra cap. XXXII et Migne col. 605: ὡς νεοφανῇ τινι Μωσέα. — ⁶ Cf. Moscus, cap. III, XV, XXII.

ἐπιγραφὰς καὶ τὴν ἀσφάλειαν πᾶσαν τοῦ τάφου. Ἀνοίξας δὲ καὶ ἐλθὼν εὗρε δύο σώματα μετατεθέντα ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅπου αὐτός ἐπίσταται. (fol. 118 r°) Ταῦτα δὲ ἦν τοῦ ἀββᾶ Κόνονος, καὶ ἄλλου μεγάλου γέροντος.

XXXVI.

⁵ Ἄλλος τις διηγήσατό μοι, ὅτι πρὸ τριῶν χρόνων ἀνελθόντος μου ἀπὸ τῆς ἐρήμου εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς ἐορτῆς τῆς ἀγίας κορυφῆς. Θεωρῶ ἑαυτὸν ¹ ὡς ἐν ἐκστάσει, ἐν τῷ παλατίῳ ὑπάρχοντα καὶ τινα διερωτῶντά με καὶ λέγοντα· Τί ἐνταῦθα παραγέγονας κύρι ἀββᾶ; ἐμοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι εἰς ¹⁰ προσκύνησιν τοῦ βασιλέως καταθυμίως ἦλθον, λέγει μοι καὶ αὐτός· οὐκοῦν ἐὰν κελεύης ² ἀνελθε πρὸς αὐτὸν πρὶν ³ δέξηται τὸν ὄχλον, καὶ οὕτως ὅσα αἰτήσεις αὐτὸν παρέχει σοι, ὅπερ καὶ γέγονεν. Ἐλθὼν γάρ φησι εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὀπτασίας, καὶ διακρίνας τὰ ὁραθέντα, ἡτησάμην τοὺς τὸν ἅγιον τόπον διοικοῦντας, ¹⁵ καὶ λαβὼν πρεσβύτερον καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν, ἀνῆλθον πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς καὶ ἐποίησαν ⁴ σύναξιν ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ. Αἰτησάμενος παρὰ θεὸν καὶ λαβὼν τὰ αἰτήματά μου, ὡς ἡ τῶν πραγμάτων πεῖρα ἀπέδειξεν.

XXXVII.

Ἄλλος δὲ τούτων τῶν ἀδελφῶν πρὸ τούτων τῶν πέντε χρόνων γενόμενος διακονητής ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ, Ἐλισσαῖος ὀνόματι, ²⁰ Ἀρμένιος τῷ γένει, οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δις, ἀλλὰ σχεδὸν εἰπεῖν κατανύκτα, ὡς καθαρὸς καὶ ἄξιος, ἔλεγε θεωρεῖν τὸ πῦρ ἐπικαθήμενον ἐν τῷ ἀγίῳ ναῷ τῆς θείας νομοθεσίας.

XXXVIII.

Ἔθος ἐστὶν Ἀρμενίοις, καθὼς πάντες ἐπίστανται, τοῦ εἰσερ- ²⁵ χεσθαι συχνῶς εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Σινᾶ. Πρὸ γοῦν τῶν εἴκοσι τούτων χρόνων, εἰσῆλθεν ἐξ αὐτῶν συνοδία μεγάλη ὥσει ψυχῶν

¹ Lege ἑαυτόν. — ² Lege καλέσης. — ³ Lege πρὶν ἢ. — ⁴ Lege ἐποίησα.

ὀκτακοσίων. Καὶ ἀνελθόντων (fol. 118 v°) αὐτῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ, ἥνικα ἔφθασαν τὴν ἐξωτέραν ἀγίαν πέτραν ἐνθα τὸν νόμον ἐδέξατο ὁ Μωϋσῆς, γέγονε θεοῦ ὀπτασία καὶ θαυματουργία φοβερά ἐν τῷ ἁγίῳ τόπῳ, καὶ τῷ λαῷ ἐκείνῳ καθάπερ πάλαι ἐπὶ τῆς νομοθεσίας, ὅλη γὰρ ἡ ἁγία κορυφή καὶ ὁ λαὸς ἐκεῖνος 5 ἐν μέσῳ πυρὸς ὑπάρχων ἐφαίνετο. Τὸ δὲ παράδοξον ὅτι οὐδεὶς ἑαυτὸν ἔβλεπεν ἄπτοντα ἢ φλογιζόμενον· ἀλλ' ἕτερος τὸν ἕτερον ἑώρα ὡς πῦρ. Καταπλαγέντος οὖν τοῦ ὄχλου ἐκείνου, καὶ βοῶντος τὸ Κύριε ἐλέησον ὡς ἐπὶ ὥραν μίαν, πάλιν ὑπεχώρισε τὸ πῦρ, καὶ οὐκ ἐβλάβη ¹ θρίξ μία ἐξ αὐτῶν οὔτε ἱμάτιον, ἀλλ' ἡ 10 μόναι αἱ ῥάβδοι αὐτῶν δίκην κηρῶν ἤπτον ἐν τῇ ὀπτασίᾳ, εἴτα ἀποσβεσθεῖσαι. Ἐμειναν ἔχουσα τὸ σημεῖον τῆς καύστρας καρβωνίζουσαι ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐπὶ τὸ ἄκρον αὐτῶν, μαρτυροῦσαι διὰ τῆς τοιαύτης αὐτῶν εἰδέας καὶ ἐν τῇ χῶρᾳ αὐτῶν, ὡς πάνυ φωνὴν ἀφῆσαι, ὅτι σήμερον ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾶ πάλιν Κύριος 15 ὤφθη ἐν πυρί.

Καὶ δὴ καὶ ταύτην τὴν ὀπτασίαν ἑωρακότες τινὲς Σαρακηνοὶ οἱ ἀνόητοι οὐκ ἐπίστευσαν οὐδὲ ἐπαύσαντο λαιδωρεῖν αὐτὸν τὸν ἅγιον τόπον χάριν τῶν αὐτῶν καὶ τῶν τιμίων σταυρῶν τῶν ἐκεῖσε ὄντων. Ἐχρὴν δὲ αὐτοὺς μᾶλλον εἰπεῖν ὅτι εἰ ἐβλασφημεῖτο ὁ 20 θεὸς παρὰ τῶν Χριστιανῶν, οὐκ ἂν τοιαύτας ὀπτασίας ἐποίει ἐν ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῶν ὡς οὐδέποτε ἐποίησεν ² οὐδὲ παρ' ἡμῖν, οὔτε ἐν ἄλλῃ πίστει ἢ συναγωγῇ Ἰουδαίων ἢ Ἀράβων ³.

XXXIX.

Διηγῆσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ ὀσιώτατος ἡγούμενος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ ⁴, ὅτι (fol. 119 r°) πρὸ χρόνων ὀλίγων γέγονέ τις πα- 25 ραμονάριος ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ, καὶ ἀνελθόντος αὐτοῦ βαλεῖν θυμίαμα ⁵ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἐχίονισεν ἐξαίφνης σφοδρῶς, ὥστε καλυφθῆναι τὸ ὄρος τῆς ἀγίας κορυφῆς ⁶, ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας

¹ ἔλλαβι B. — ² ἔποιεν B. — ³ Ex hoc capite concludi potest quod Saraceni montem Sina possidebant quando scribebat Anastasius monachus, quin irridere cruces ausi non fuissent, et de fide Arabum sermo non esset. — ⁴ Διηγ. ἡμῖν ὁ ὀσιος Ἰωάννης ὁ ἡγ. D. — ⁵ B* ἐν τῇ ἀγ. κορ. ad θυμίαμα. — ⁶ D* τῆς ἀγ. κορ.

πήχεις ἐκ τοῦ χιόνος ¹. Καὶ ἀπεκλείσθη ἄνω μὴ δυνηθεὶς κα-
τελθεῖν. Τοῖς χρόνοις οὖν ἐκείνοις οὐδεὶς ἐτόλμα τὸ παράπαν
κοιμηθῆναι ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ ². Ἐν ὅσῳ οὖν ἐποίει τὸν κανόνα
ὁ παραμονάριος, περὶ τὸ αὐγος ³ ἀπενύσταξεν, καὶ μετενεχθεὶς
⁵ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εὐρέθη ἐν Ῥώμῃ εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον. Ἰδόντες
δὲ αὐτὸν οἱ κληρικοὶ ἐξαίφνης γενόμενον ἐν μέσῳ αὐτῶν ⁴ ἐθαμ-
βήθησαν, καὶ ἀνελθόντες πρὸς ⁵ τὸν πάπαν διηγήσαντο αὐτὸν
τὸ γενόμενον. Κατ' οἰκονομίαν δὲ θεοῦ εὐρέθη ἔχων ἐν τῇ ζώνῃ
αὐτοῦ καὶ τὰ κλειδιά τῶν θυρῶν ἐπιγράφοντα ἀγίας κορυφῆς τοῦ
¹⁰ Σινᾶ. Ὁ οὖν ὀσιώτατος πάπας κρατήσας αὐτὸν ἐχειροτόνησεν
ἐπίσκοπον μιᾶς τῶν πόλεων Ῥώμης, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων.
Τίνος χρεῖαν ἔχει τὸ μοναστήριον; καὶ μαθὼν ὅτι χρεῖαν ἔχει τοῦ
κτισθῆναι ἐν αὐτῷ ἐν νοσοκομίῳ ⁶, ἀποστείλας χρήματα καὶ
γράμματα ἔκτησε τὸν νοσοκομῖον, σημάνας καὶ τὰ κατὰ τὸν
¹⁵ παραμονάριον ⁷, καὶ τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν ⁸. Ἐν τούτῳ
τῷ νοσοκομίῳ ἐγὼ γέγονα νοσοκόμος.

XL.

Ἐν τοῖς χρόνοις ⁹ Νικῆτα τοῦ πατρικίου, ἐν Καρθαγένῃ ¹⁰ τῆς
Ἀφρικῆς ¹¹, γέγονέ τι τοιοῦτον θαῦμα. Ταξεώτης τις ὑπῆρχεν
ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις διάγων. Οὗτος θανατικοῦ
²⁰ μεγάλου καταλαβόντος τὴν Καρθαγέναν, εἰς κατάνυξιν ἐλθὼν,
(fol. 119 v°) ἰδίασεν ἐν μικρῷ προαστίῳ ¹² πρὸ τῆς πόλεως, λαβὼν
μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἰδίαν γυναῖκα. Ὁ οὖν αἰὲ φθονῶν τῇ σωτηρίᾳ
καὶ μετανοία τῶν ἀνθρώπων διάβολος, ἔρριψε κάκει τὸν ταξεώτην
εἰς μοιχείαν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ γεωργοῦ τοῦ οἰκοῦντος ἐν τῷ
²⁵ προαστίῳ, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας τοῦ πεσεῖν αὐτὸν, κρουσθεὶς
ὑπὸ βωβῶνος ¹³ ἐτελεύτησεν.

¹ D* ἐκ τοῦ χ. — ² D* τοῖς χρόνοις ad κορυφῇ. — ³ αὐγος D. — ⁴ αὐτὸν B. —
⁵ εἰς D. — ⁶ χρ. ἔχει νοσοκομίου D. — ⁷ D* quae sequuntur. — ⁸ Cf. Mon. Germ.
hist. Greg. I epist. t. II, p. 259-261. Invenitur forsitan hic narratio praepostera
et proinde amplificata parvi illius doni, quod praebuit Gregorius I. — ⁹ Titulus
huius capituli est: περὶ τοῦ ταξεώτου τοῦ ἐν Καρθαγένῃ τῆς Ἀφρικῆς E, et: πρῶγμα ἐξαί-
ρετον καὶ διήγημα φόβον μέγαν ἐπέχον C. — ¹⁰ Καρθαγένῃ B. — ¹¹ C* τῆς Ἀφρ. —
¹² προαστίῳ E (sic infra). — ¹³ τοῦ βωβῶνος C. τοῦ βόμβωνος E.

Μοναστήριον οὖν ὑπῆρχεν ἀπὸ ¹ μιλίου ², ἐν ᾧ ἀπελθοῦσα ἡ γυνὴ τοῦ ταξεώτου παρεκάλεσε τοὺς μοναχοὺς, καὶ ἐλθόντες καὶ λαβόντες τὸ λείψανον, ἔθαψαν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη. Ψαλλόντων οὖν αὐτῶν τὴν ἐνάτην ὥραν, ἀκούουσιν ὡς ἀπὸ βάθους φωνὴν λέγουσαν· Ἐλεήσατε, ἐλεήσατε ³. ⁵ Κατακολουθήσαντες οὖν κατὰ τὸν ἦχον τῆς φωνῆς, ἦλθον ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ἀνοίξαντες εὔρον τὸν ταξεώτην βοῶντα. Καὶ συντόμως ἀνενέγκαντες, καὶ τὰς σινδόνας καὶ τὰς κηρίας ⁴ διαλύσαντες, ἡρώτων αὐτὸν μαθεῖν βουλόμενοι τὰ ὁραθέντα καὶ τὰ συμβάντα ⁵ αὐτῷ. Ὁ δὲ μηδὲν δυνάμενος ἐκ τοῦ πλήθους τῶν οἰμωγῶν διη- ¹⁰ γήσασθαι, παρεκάλει αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ Θαλάσσιον τὸν πᾶσαν τὴν Ἀφρικὴν κοσμήσαντα ⁶.

Ὡς γοῦν ἀπήγαγον αὐτὸν καὶ διηγῆσαντο αὐτῷ τὰ εἰς τὸν ἄνδρα γενόμενα ⁷, ἔμεινεν ὁ μέγας Θαλάσσιος ⁸ κατηχῶν καὶ παραμυθούμενος τὸν ἄνδρα. Καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας προτρεπόμενος ¹⁵ διηγῆσασθαι αὐτῷ ⁹ τὰ ὁραθέντα αὐτῷ, μόλις οὖν ποτὲ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἡδυνήθη διορθῶσαι ¹⁰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ¹¹ ἐκ τοῦ (fol. 120 r°) πληθους τῶν οἰμωγῶν ¹², καὶ διηγούμενος σὺν πηγαῖς δακρύων ¹³ ἔλεγεν·

Ἐγὼ ὅτε ἦλθον τελευτῆσαι, ἐθεώρουν τινὰς Αἰθίοπας παρισ- ²⁰ ταμένους μοι· ὧν καὶ αὕτη μόνη ἡ ἰδέα πάσης κολάσεως χαλεπωτέρα ὑπάρχει ¹⁴, οὓς τινὰς ὀρώσα ἡ ψυχὴ ἐταράττετο καὶ συνεστέλλετο ¹⁵ πρὸς ἑαυτήν. Ἐν ὅσῳ οὖν παρίσταντό μοι, ἰδοὺ θεωρῶ δύο νεανίσκους εὐειδεῖς ἐλθόντας, καὶ ὡς μόνον ἐθεάσατο αὐτοὺς ἡ ψυχὴ μου, εὐθέως ¹⁶ ἐπήδησεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. ²⁵ Καὶ εὐθέως ¹⁷ ὥσανεὶ πετόμενοι, ἀνηρχόμεθα ὑψούμενοι καὶ ¹⁸ τὸν ἄέρα παρερχόμενοι ¹⁹ ἡύρισκαμεν τελονεῖα ²⁰ φυλάττοντα τὴν ἄνο-

¹ E + ἐνός. — ² E + τοῦ προαστείου. — ³ E* ἐλε. sec. — ⁴ κειρίας CE. — ⁵ συμβεβηκότα E. — ⁶ κατακοσμήσαντα E. De Thalassio cf. Migne Patr. gr. t. XCI col. 633-637 et 1423-1479 et Krumbacher, Byz. Lit. p. 147. — ⁷ γεγενημένα E. — ⁸ E + ὁ θεόσοφος. — ⁹ E* αὐτῷ. — ¹⁰ διαρθροῦν BC. — ¹¹ C + καὶ ἀναφέρειν. — ¹² ὑμογῶν B. — ¹³ διηγησάμενος μετὰ δακρύων πολλῶν C. — ¹⁴ ἡ εἰδέα χαλεπωτέρα πάσης ὑπάρχει κολάσεως E. (l. ὑπάρχει) ὑπῆρχεν C. — ¹⁵ ἐταράττεται καὶ συνεστέλλεται E. — ¹⁶ E* εὐθέως. — ¹⁷ E + ἀπὸ τῆς γῆς. — ¹⁸ E* καὶ. — ¹⁹ E + Καὶ ἀνερχομένων ἡμῶν. — ²⁰ τελώνιας EC.

δον¹ καὶ κρατοῦντα τοὺς ἀναφέροντάς με ἕκαστον τελωνεῖον²
 τὴν οἰκείαν ἀμαρτίαν· τὸ μὲν τοῦ ψεύδους ἄλλο³ τοῦ φθόνου,
 ἄλλο τῆς ὑπερηφανίας, καὶ ἀπλῶς ἕκαστον πάθος καθεξῆς⁴
 ἰδίους τελωνάρχας καὶ φορολόγους ἔχει ἐν τῷ ἀέρι⁵. Ὅτε οὖν
 5 συνεκρατούμην ὑπὸ τινος⁶ ἐξ αὐτῶν, ἐθεώρουν τοὺς ὀδηγοῦντάς
 με βαστάζοντας ὡς ἐν βαλαντίῳ τινὶ πάντα τὰ ἔργα μου εἴτι
 ἀγαθὸν⁷ ἔπραξα⁸, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκφέροντας καὶ ἀντισταθμί-
 ζοντας τοῖς πονηροῖς ἔργοις οἷς⁹ προσέφερον πάντα τὰ τελωνία
 τοῦ ἀέρος. Ἐκδαπανηθέντων οὖν πάντων τῶν ἀγαθῶν μου ἔργων,
 10 φθάνομεν ἄνω πλησίον τῆς πύλης τοῦ οὐρανοῦ τὸ τελώνιον τῆς
 πορνείας ἱστάμενον, καὶ δὴ κρατήσαντές με, προσέφερον πᾶσαν
 τῇν¹⁰ πορνείαν καὶ σωματικὴν ἀμαρτίαν ἣν ἔπραξα ἀπὸ δώ-
 δεκα ἔτους ἡλικίας. Λέγουσιν οὖν πρὸς αὐτοὺς οἱ ὀδηγοῦντές με·
 (fol. 120 v°) πάντα οὖν¹¹ ὅσα ἡμαρτεν ἐν τῇ πόλει σωματικὰ
 15 ἀμαρτήματα, συνεχώρησεν αὐτὰ ὁ θεός, ἰδίασε γὰρ ἐξ αὐτῶν
 καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς πόλεως. Λέγουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ κατή-
 γοροί μου· καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς προάστιον
 ἔπεσεν εἰς μοιχείαν μετὰ τῆς γυναίκας τοῦ γεωργοῦ. Ὡς οὖν τοῦτο
 ἤκουσαν οἱ ἄγγελοι καὶ οὐχ εὗρον τί ἀντισταθμῆσαι¹² ἀγαθὸν μου
 20 ἔργον, ἀφέντες με, ἀνεχώρησαν. Καὶ λοιπὸν παραλαμβάνουσί με
 οἱ Αἰθίοπες ἐκεῖνοι, καὶ τύπτοντές με κατήγαγον εἰς τὴν γῆν. Καὶ
 διχασθείσης τῆς γῆς, κατήλθομεν διὰ τινων στενῶν καὶ ζοφερῶν¹³
 τόπων ὡς καναλίσκων¹⁴ δυσώδων, ἕως τῶν καταχθονίων ἐν τοῖς
 δεσμωτηρίοις καὶ φυλακαῖς τοῦ ἄδου, ἐνθα ὑπάρχουσιν ἀποκεκλει-
 25 σμέναι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀμαρτωλῶν τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων
 καθὼς φησὶν ὁ Ἰώβ¹⁵. Εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνωφεράν εἰς γῆν
 σκότους αἰώνιου οὗ οὐκ ἔστι φέγγος οὐδὲ ὀρᾶν ζωὴν βροτῶν¹⁶. ἀλλ'
 ὀδύνη αἰώνιος καὶ¹⁷ λύπη ἀτελεύτητος, καὶ¹⁷ κλαυθμὸς ἄπαυ-
 στος,¹⁷ καὶ¹⁸ βρυγμὸς ἀσείγητος, καὶ¹⁹ στεναγμοὶ ἀκοίμητοι,
 30 ἐκεῖ²⁰ οὐαὶ διαπαντός κράζουσιν. Οὐκ²¹ ἔστι διηγῆσασθαι τὴν

¹ ἄνωδον BC; ὁδὸν E. — ² καὶ λογοθετοῦντα τὸν ἄνθρωπον ἕκαστο ντελ. E. — ³ τὸδε E.

⁴ ἀπλῶς οὕτως καθεξῆς ἕκαστον πάθος E. — ⁵ Cf. Ephes. III, 11 et VI, 12. — ⁶ τινῶν BC.

⁷ καλὸν E. — ⁸ C + ἐκ νεότητος. — ⁹ οἱ B. — ¹⁰ C + αὐτῆς. — ¹¹ CE* τὴν. — ¹² E* οὖν. —

¹³ ἀντισταθμίσαι E. — ¹⁴ φοβερῶν E. — ¹⁵ κανανίσκων B. — ¹⁶ Iob X, 21-22. — ¹⁷ οὐδὲ

ζωή E. — ¹⁸ ἀλλὰ C; E* καὶ. — ¹⁹ ἀκατάπαυστος C. — ²⁰ ἀλλὰ C; E* ἐκεῖ. — ²¹ Καὶ οὐκ E.

ἀνάγκην τὴν ἐκεῖ, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν διὰ γλώσσης ¹ τὰς ὀδύνας αὐ-
τῶν, ἀδυνατεῖ στόμα ἀνθρώπου φανερώσαι τὸν φόβον καὶ τὸν τρό-
μον αὐτῶν· οὐκ ἔστι χεῖλη ἀνθρώπου ἰσχυόντα εἰπεῖν ² τὴν περι-
στασιν καὶ τὸν κλαυθμὸν αὐτῶν. Στενάζουσιν γὰρ ³ ἐξ ὀνύχων,
ἀλλ' οὐδεὶς ὁ ἐλεῶν. Κράζουσιν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὁ ἀκούων. Ἀπο- ⁵
δύρονται, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος. Ἀνακαλοῦνται καὶ κόπτον-
ται (fol. 121 r°) ἀλλ' οὐδεὶς ὁ βοηθῶν.

Μεθ' ὧν καὶ γὰρ συγκλειςθεὶς καὶ ἐν στενοῖς καὶ σκοτεινοῖς καὶ
σκιᾷ θανάτου ἀποτεθεὶς ⁴ ἔμμενον ἀποδυρόμενος καὶ συνεχόμενος
ἀπὸ ὥρας τρίτης, ἕως ὥρας ἐνάτης ⁵. Καὶ περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ¹⁰
ὁρῶ τοὺς δύο ἐκείνους ἀγίους ἀγγέλους τοὺς ἐξαγαγόντας με ἐκ
τοῦ σώματος ⁶ παραγενομένους ἐκεῖσε. Καὶ ἡρξάμην παράκα-
λεῖν αὐτοὺς, καὶ δυσωπεῖν, ἐξαγαγεῖν με ἐκ τῆς ἀνάγκης ἐκείνης,
ὅπως μετανοήσω τῷ θεῷ. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο πρὸς με λέγοντες.
Μάτην παρακαλεῖς, οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐνταῦθα παραγενομένων ἐξέρ- ¹⁵
χεται ἢ ἀπολυέται, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως. Ἐπιμέ-
νοντος οὖν μου καὶ παρακαλοῦντος καὶ πολλὰ δεομένου, καὶ με-
τανοεῖν γνησίως ὑποσχυομένου ⁷, λέγει ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον.
Ἀντιφωνεῖς αὐτόν ὅτι μετανοεῖ ⁸ γνησίως τῷ θεῷ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
λέγει· ⁹ Ἀντιφωνῶ, καὶ ὡσανεὶ θεωρῶ ὅτι δέδωκέ μοι δεξιάν ὁ ²⁰
ἀντιφωνητής. Καὶ τότε λαβόντες με ἀνήγαγόν με ἐν τῇ γῇ καὶ
ἡγαγόν με ἐν τῷ τάφῳ πρὸς τὸ σῶμά μου καὶ λέγουσί μοι,
Εἴσελθε ὅθεν ἐχωρίσθης ¹⁰. Καὶ ἐθεώρουν τὴν ἰδίαν φύσιν ὥσπερ
μαργαρίτην κρύσταλλον ἀπαστράπτουσαν, τὴν δὲ νεκρὰν τοῦ
σώματος εἰδέαν ¹¹, ὥσπερ βόρβορον καὶ πηλὸν ¹² δυσώδη καὶ ζο- ²⁵
φεράν. Καὶ ἐδυσχέρανον ¹³ καὶ ἀηδῶς εἶχον τοῦ εἰσελθεῖν εἰς αὐτό.
[Λέγουσιν οὖν πρὸς με· Ἀδύνατόν σοι μετανοῆσαι, εἰ μὴ διὰ
τοῦ σώματος ἐν ᾧ ¹⁴ ἡμαρτες, πάλιν οὖν παρεκάλουν τοῦ μὴ
εἰσελθεῖν εἰς αὐτό] ¹⁵, τότε λέγουσί μοι· πιστευσον ἢ εἴσελθε ¹⁶
εἰς τὸ σῶμα ¹⁶ σου, ἵνα καὶ ἀλλοὺς ὠφελήσης ἐφ' οἷς ἐώρακας ³⁰

¹ γλώττης E. — ² οὐκ ἰσχύουσι χεῖλη ἀνθρωπίνῃ ἐκφράσαι C. — ³ BE* γὰρ. — ⁴ ἐπι-
τεθεὶς E. — ⁵ ἐνάτης E. — ⁶ BC* τοὺς ἐξαγ. ad σώματος. — ⁷ ὑποσχυομένου C. —
⁸ μετανοεῖν C. — ⁹ ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος λέγων E. — ¹⁰ ἐξῆλθες E. — ¹¹ ἰδέαν C. — ¹² πι-
λὸν B. — ¹³ ἐδυσχέρανα E. — ¹⁴ C* [. — ¹⁵ εἰ εἰσέρχῃ E. — ¹⁶ στόμα E.

καὶ ἔπαθες ¹, ἢ στρέφωμέν σε ὅθεν σε ἐλάβομεν. (fol. 121 v°) Τότε οὖν εἶδον ἑμαυτὸν ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὸ σῶμά μου διὰ τοῦ στόματός μου ², καὶ εὐθέως ἠρξάμην κράζειν.

Παρεκάλει οὖν αὐτὸν ὁ μέγας Θαλάσσιος μεταλαβεῖν ³ τροφῆς, καὶ οὐ κατεδέξατο, μόνον δὲ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παραρίπτων ⁴ ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον καὶ ἐξομολογούμενος τῷ θεῷ. "Ελεγεν ἐν στεναγμοῖς καὶ δάκρυσι πικροτάτοις· οὐαί τοῖς ἀμαρτωλοῖς, καὶ τῇ κολάσει τῇ μενούσῃ αὐτούς, καὶ μάλιστα τοῖς καταμιαίνουσι τὸ ἴδιον σῶμα. Ποιήσας οὖν οὕτως ¹⁰ ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἀπῆλθε καθαρὸς πρὸς κύριον, προγνοὺς πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν ἰδίαν τελευτήν. Οἱ οὖν πορευθέντες καὶ ἑωρακότες ἀξιόπιστοι πατέρες, αὐτοὶ ἡμῖν ταῦτα διηγήσαντο ὡφελείας χάριν.

Appendice

Occupation du Sinai par les Arabes ⁵.

"Οτε κατὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ θεοῦ τὸ τῶν Σαρακηνῶν ¹⁵ ἔθνος ἐξῆλθεν ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει τοῦ Σινᾶ, τοῦ παραλαβεῖν τὸν τόπον, καὶ ποιῆσαι ἀποστῆναι τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως τοὺς Σαρακηνοὺς τοὺς προϋπάρχοντας ἐνταῦθα Χριστιανοὺς πρότερον ὑπάρχοντας, ἀκούσαντες οὖν τοῦτο οἱ πλησίον τοῦ κάστρου Φαράν καὶ τῆς ἀγίας βάρτου, τὴν κατοίκησιν καὶ τὰς σκηνὰς ἔχον- ²⁰ τες, ἀνῆλθον συμφάμιλοι ὥσπερ εἰς ὀχυρὸν τόπον ἄνω εἰς τὴν ἀγίαν κορυφὴν, ἐφ' ᾧ πολεμῆσαι ὡς ἐξ ὕψους τοὺς Σαρακηνοὺς τοὺς ἐρχομένους, ὅπερ καὶ πεποίηκαν· ὅμως ἀδυνατήσαντες ἐπὶ πολὺ ἀντιπαρατάξασθαι τῷ πλήθει τῶν παραγενομένων, δέδωκαν ἑαυτοῖς εἰς τὸ προσρυῆναι αὐτοῖς· καὶ πιστεῦσαι σὺν αὐτοῖς.

²⁵ 'Εξ ὧν εἷς φιλόχριστος καθ' ὑπερβολὴν τυγχάνων, ὡς εἶδε τὴν ἀποστασίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ γινομένην, ὥρμησε διὰ τινος κρημνώδους ἐπικινδύνου τόπου, ρίψαι ἑαυτὸν καὶ φυγεῖν, αἰρετισάμενος μᾶλλον τὸν τοῦ σώματος θά-

¹ ἔπαθες. καὶ αὐτὸς μετανόησεις, ἀδύνατον γάρ ἐστι μετανῆσαι, εἰ μὴ διὰ τοῦ σώματος ἐν ᾧ ἡμάρτες C. — ² διὰ τοῦ στόματός μου εἰς τὸ σῶμα E. — ³ γεύσασθαι E. ⁴ καταρίπτων C; καταρρίπτων E. — ⁵ Cod. graecus 1596 p. 413.

νατον, ἢ προδοῦναι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ψυχικῶς κινδυνεύσαι. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰς φυγὴν·τραπέντα, καὶ διὰ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἐπικινδύνου τόπου ἑαυτὸν κατακρημνίζειν μέλλοντα, ἀνέστη δρομαίως, καὶ κρατήσασα βιαίως τῶν ἱματίων τοῦ ἀνδρός, σὺν πηγαῖς δακρύων τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν 5 διεξήρχετο λέγουσα τῇ ἀραβίδι γλώττῃ· Ποῦ πορεύῃ, ἀνὴρ μου καλέ; τί με καταλιμπάνεις τὴν ἐκ νηπίας ἡλικίας τῷ πλευρῷ σου συζήσασαν, τί με ἀφίεις εἰς ἀπώλειαν μετὰ τῶν τέκνων σου, καὶ μόνον σεαυτὸν σῶσαι ἀγωνίζῃ. Μνήσθητι τοῦ θεοῦ τοῦ μαρτυροῦντός μοι ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησα δόλον τῇ κοίτῃ 10 σου, λοιπὸν μὴ ἐάσης με μιανθῆναι ψυχῇ τε καὶ σώματι. Μνήσθητι ὅτι γυνὴ εἰμι καὶ μήπως ἀπολέσω τὴν πίστιν μου καὶ τὰ τέκνα μου (p. 414), ἀλλ' εἰ ἄρα τὸ ἀναχωρῆσαι σοι κέκριται, σῶσον ἐμέ πρῶτον καὶ τὰ τέκνα σου, καὶ εἰθ' οὕτως σῶζων σῶσαι τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν. Βλέπε μήπως ἐκζητήσῃ ὁ θεὸς ἀπὸ σοῦ ἐν 15 ἡμέρᾳ κρίσεως τὸ κρίμα τῆς ψυχῆς μου καὶ τῶν τέκνων σου, ὅτι μόνον σεαυτὸν σῶσαι ἀγωνίζῃ, λοιπὸν φοβήθητι τὸν θεόν, καὶ σφάξον με καὶ τὰ παιδιὰ σου καὶ τότε ὑπάγε καλῶς, μὴ ἐάσης ἡμᾶς ὀρφανὰ πρόβατα ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας τούτων τῶν λύκων, ἀλλὰ μίμησαι τὸν Ἀβραάμ καὶ προσένεγκε ἡμᾶς θυσίαν 20 τῷ θεῷ ἐν τῷ ἀγίῳ τόπῳ τούτῳ. Καὶ μὴ σπλαγχνιστῆς εἰς ἡμᾶς, ἵνα σπλαγχνισθῇ ὁ θεὸς ἐπὶ σοί. Θῦσον τὰ τέκνα σου ταῦτα, ἵνα διὰ τοῦ αἵματος ἡμῶν, σῶσῃ καὶ σὲ ὁ θεός. Καλὸν ἡμῖν τῷ θεῷ διὰ σοῦ προσενεχθῆναι, καὶ μὴ δι' ἀνόμων εἰς ἀπώλειαν πλανηθῆναι· μηδὲ ὑπὸ βαρβάρων χειρῶν πικρῶς τιμωρηθῆναι. Μὴ πλα- 25 νηθῆς, οὐκ ἀπολύω σε ἀλλ' ἢ καὶ σὺ μενεῖς μεθ' ἡμῶν, ἢ σφάξεις καὶ ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα σου *.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγουσα, ἔπεισε τὸν ἄνδρα, καὶ ἐξένεγκας τὸ ξίφος, ἔσφαξε καὶ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ οὕτως καταρρίψας ἑαυτὸν διὰ τοῦ κρημοῦ τοῦ κατὰ νότον τῆς ἀγίας 30 κορυφῆς ἀπελθὼν μόνος διεσώθη τῆς προκειμένης ἀπωλείας, πάντων τῶν Σαρακηνῶν δοσάντων (sic) χεῖρας καὶ ἀποστάντων τῆς πίστεως Χριστοῦ, ἀλλ' οὗτοι μὲν ἡστόχησαν, ἐκεῖνος δὲ ὡς Ἡλιοῦ ἐκεῖνος ὁ προφήτης ἐξ ἀσεβοῦς διασωθεὶς δεξιᾶς, φυγὰς εἰς τὸ Χωρῆβ, καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐρημίαις ἦν πλανόμενος καὶ ὄρεσι καὶ σπη- 35

λαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς, μετὰ θηρίων ζῶν, ὁ ἐκ θηρίων πόνηρῶν ἐκφυγών. Πλανήτης ὢν καὶ θεοῦ λάτρης, ἵνα μὴ γένηται πλανήτης καὶ εἰδωλόλατρης, οὐ γὰρ οἰκίαν ἐπάτησε λοιπὸν, οὐ πόλιν οὐ κώμην, ἕως ἂν πρὸς τὴν οὐράνιον ὠδοιπόρησε πόλιν.

5 Ἀλλ' ἦν ἐπὶ χρόνοις ἱκανοῖς, ὁμοιωμένος Ἡλιοῦ καὶ Ἐλισσαιῆ καὶ Ἰωάννη (sic) ἐρημίτης ὁμοῦ καὶ θεοῦ πολίτης.

Εἶτα ἐπειδὴ παράδοξον ἦν τὸ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον τετολμημένον καὶ εἰς τὰ ἑαυτοῦ τέκνα διὰ τοῦ ἰδίου ξίφους γεγενημένον, καὶ ὡς εἰκὸς ἀμφιβάλλειν (p. 415) τινὰς, εἰ ἄρα
10 προσεδέξατο ὁ θεὸς τὴν τοιαύτην αὐτοῦ θυσίαν, ἥ οὐ βουλόμενος ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος πληροφορῆσαι πάντας, τί ποιεῖ; πρὸ ἡμερῶν ἀπεκάλυψε καὶ προεῖπε τῷ δουλῷ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τὴν ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ μετástασιν. Καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἀγίᾳ βάτῳ, ἠϋξάτο καὶ μετέλαβε τῶν θείων μυστηρίων. Καὶ ἀρρώστησαντος
15 αὐτοῦ ἐν τῷ λεγομένῳ ξενοδοχείῳ, παρεγένοντο πρὸς αὐτόν τινες τῶν ὁσίων πατέρων, ἐξ ὧν οἱ πλείονες ζῶσιν, οἱ αὐτόπται τούτων γενόμενοι, οἵτινες καὶ διηγήσαντο· ὡς ὅτι ἐλθόντος τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς πρὸς τὸν θεὸν ἐκδημίας, ὁρᾷ τοὺς ἁγίους πατέρας τοὺς ἐνταῦθα ὡς θεοῦ μάρτυρας ὑπὸ τῶν
20 βαρβάρων ἀναιρεθέντας πρὸς αὐτόν ἐλθόντας, οὕστινας ὥσανεὶ φίλους διὰ χρόνου πολλοῦ θεαστάμενος προσηγόρευε καὶ κατησπάζετο, καὶ τὰς εὐλογίας παρ' αὐτῶν ἐδέχετο, καὶ ὥσανεὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σὺν αὐτοῖς ὢν οὕτως ἔχαιρε καὶ ἡγαλλιᾶτο. Τίνας δὲ αὐτῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων προσηγόρευε, καὶ τὰ
25 χεῖλη κινῶν, κατεφίλει καὶ ἡσπάζετο, καὶ ὥσανεὶ εἰς τινὰ ἐορτὴν καὶ πανηγυρίν ὑπὸ πάντων καλούμενος, καὶ σὺν αὐτοῖς πορευόμενος. Οὕτω χαίρων ἱλαρῶς ἐπορεύετο, συνοδοιπόρους ἔχων τοὺς ἁγίους πατέρας, καθὼς αὐτὸς ταῦτα ἐφθέγγετο, καὶ πρὸς τοὺς παραγενομένους διελέγετο.

30 Οἵτινες καθάπερ ἔγωγε οἶμαι, δυνάμεις τινὲς ὑπῆρχον ἀγγελικαί, ἐν σχήματι ὀφθεῖσαι τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐνταῦθα καλῶς ἀγωνισαμένων καὶ τὸν στέφανον τῆς νίκης ἀναδοησαμένων, τιμῶσαι καὶ δορυροῦσαι καλῶς, τὸν ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν μιμησάμενον τοὺς τρόπους αὐτῶν, καὶ δείξαντος πρὸς θεὸν στοργὴν
35 καὶ πίστιν ὑπὲρ τοῦς πρώην δικαίους.